

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
GELİŞİM PSİKOLOJİSİ

ROMANTİK İLİŞKİDE KENDİLİK
DEĞERLENDİRMESİ İLE ALGILANAN EBEVEYN
KABUL-RED DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ VE
KENDİNİ TOPARLAMA GÜCÜNÜN ARACILIK
ROLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESRA İSLAM

141104115

İstanbul, Eylül, 2016

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
GELİŞİM PSİKOLOJİSİ

ROMANTİK İLİŞKİDE KENDİLİK
DEĞERLENDİRMESİ İLE ALGILANAN EBEVEYN
KABUL-RED DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ VE
KENDİNİ TOPARLAMA GÜCÜNÜN ARACILIK
ROLÜ

ESRA İSLAM

141104115

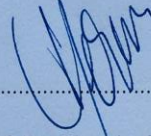
TEZ DANIŞMANI:

Yrd. Doç. Dr. Melis Seray ÖZDEN YILDIRIM

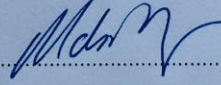
İstanbul, Eylül, 2016

T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

22.09.2016 tarihinde tezinin savunmasını yapan Esra İSLAM'a ait "Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi ile Algılanan Ebeveyn Kabul/Red Düzeyi Arasındaki İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracı Rolü" başlıklı çalışma, Jürimiz Tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Psikoloji (Gelişim Psikolojisi) Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi Olarak ~~Oy Birliği/Oy Çoğunluğu~~ Kabul Edilmiştir.

Prof. Dr. Nermin ÇELEN
(Başkan) Danışman

Yrd. Doç. Dr. Melis Seray ÖZDEN YILDIRIM
(Üye)- Danışman

Yrd. Doç. Dr. Figen KARADAYI
(Üye)

Annem'e...

ÖNSÖZ

Tezimin hazırlanış süreci boyunca bilgisiyle, tecrübesiyle, sabrı ve hoşgörüsü ile yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Melis Seray ÖZDEN YILDIRIM'a, teşekkürlerimi sunarım.

Bütün bu süreçte en büyük motivasyon kaynağım olan hayatımda sahip olup olabileceğim en değerli şey olan aileme; Kadir İSLAM'a, anneme ve babama beni kendime inandırdıkları ve her zaman yanımda olduklarını hissettirdikleri için teşekkürlerimi sunarım.

Esra İSLAM

Eylül,2016

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, beliren yetişkinlik döneminde, romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi ile algılanan ebeveyn kabul-red düzeyi arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık rolünü inceleyerek bu konuda yapılacak yeni çalışmalara yol göstermektir.

Bu çalışmada yaşları 19 ile 27 arasında değişen 200 üniversite öğrencisi ile çalışılmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu, Ebeveyn Kabul Red Kontrol Ölçeği Yetişkin Formu, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve Kendini Toparlama Gücü Ölçeği kullanılmıştır.

Araştırma verilerinin analizinde Frekans, Yüzde Dağılımı, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Hesaplamaları ile Bağımsız Örneklem t Testi, Regresyon ve Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin alt boyutlarından; romantik ilişki korkusu, romantik ilişkide kendine güven ve romantik ilişkide girişkenlik arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık rolü olduğu saptanmıştır. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin alt boyutlarından; romantik ilişki korkusu, romantik ilişkide kendine güven ve romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık rolü olduğu saptanmıştır. Romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Bununla beraber ebeveyn kabul red düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı düzeyde fark saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Ebeveyn Kabul Red Kuramı, Kendini Toparlama Gücü, Romantik İlişki

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate whether or not there is a mediator role of self-resilience on the relationship of parent acceptance rejection with self-assessment in romantic relationship.

The sample group of research consists of totally 200 university students living in İstanbul and Kocaeli, Turkey between ages of 19 and 27 who were selected with the random sampling method. For each person the Personal Information Form, Parental Acceptance-Rejection Questionnaire, The Resilience Scale and The Multidimensional Relationship Questionnaire were applied. For analyzing the data Independent Samples t Test, Correlation Analysis, Regression Analysis were used

At the end of the research, there is a meaningful mediator role of self resilience on the relationship of mother acceptance rejection with self esteem, initiative,fear of relations in relationship. There is a meaningful mediator role of self resilience on the relationship of father acceptance rejection with self esteem, relationship satisfaction and ,fear of relations in relationship.

Keywords: Parent Acceptance Rejection, Self-Resilience, Romantic Relationship

KISALTMALAR LİSTESİ

- EKAR:** Ebeveyn Kabul Red Kuramı
- EKRÖ:** Ebeveyn Kabul Red Ölçeği
- ÇBİÖ:** Çok Boyutlu İlişki Ölçeği
- KTG:** Kendini Toparlama Gücü
- ASIC:** Anneden Algılanan Sıcaklık Puanı
- ADUS:** Anneden Algılanan Düşmanlık Puanı
- AİHM:** Anneden Algılanan İhmal Puanı
- AAAYRED:** Anneden Algılanan Ayrışmamış Red Puanı
- AKON:** Anneden Algılanan Kontrol Puanı
- ANNE:** Anneden Algılanan Toplam Puan
- BSIC:** Babadan Algılanan Sıcaklık Puanı
- BDUS:** Babadan Algılanan Düşmanlık Puanı
- BİHM:** Babadan Algılanan İhmal Puanı
- BAYRED:** Babadan Algılanan Ayrışmamış Red Puanı
- BKON:** Babadan Algılanan Kontrol Puanı
- BABA:** Babadan Algılanan Toplam Puan
- ODK:** Romantik İlişkide Odaklanma
- İDOY:** Romantik İlişkide İlişki Doyumu
- İKOR:** Romantik İlişkide İlişki Korkusu
- İAYR:** Romantik İlişkide İzlenim Ayarlama
- KGVN:** Romantik İlişkide Kendine Güven

İKON: Romantik İlişkide İçsel Kontrol

DKON: Romantik İlişkide Dışsal Kontrol

GİRSK: Romantik İlişkide Girişkenlik

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı.....	56
Tablo 3.2. Örneklem Grubunun Eğitim Gördüğü Fakülteye Göre Dağılımı.....	56
Tablo 3.3. Örneklem Grubunun Eğitim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	57
Tablo 3.4. Örneklem Grubunun Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Dağılımı.....	57
Tablo 3.5. Örneklem Grubunun Annenin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı.....	58
Tablo 3.6. Örneklem Grubunun Babanın Eğitim Durumuna Göre Dağılımı.....	58
Tablo 3.7. Örneklem Grubunun İlişki Durumuna Göre Dağılımı.....	59

Tablo 3.8. Örneklem Grubunun İlişki Durumunu Aileye Bildirme Durumuna Göre Dağılımı.....	59
Tablo 3.9. Örneklem Grubunun Anneden Algıladığı Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Arasında İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonucu.....	60
Tablo 3.10. Örneklem Grubunun Babadan Algıladığı Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Arasında İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonucu.....	62
Tablo 3.11. Örneklem Grubunun Anneden Algıladığı Toplam Ebeveyn Kabul Red Puanı İle Kendini Toparlama Gücü Puanı Arasındaki İlişkiyi Değerlendirmek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonucu	64
Tablo 3.12. Örneklem Grubunun Babadan Algıladığı Toplam Ebeveyn Kabul Red Puanı İle Kendini Toparlama Gücü Puanı Arasındaki İlişkiyi Değerlendirmek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonucu.....	65
Tablo 3.13. Örneklem Grubunun Kendini Toparlama Gücü ile Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi arasındaki ilişkiyi Değerlendirmek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonucu.....	65

Tablo 3.14. Örneklem Grubunun Anneden Algıladığı Kendilik Değerlendirmesi İlişki Korkusu Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi
Sonucu.....67

Tablo 3.15. Örneklem Grubunun Anneden Algıladığı Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Kendine Güven Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi
Sonucu.....68

Tablo 3.16. Beliren Yetişkinlikte Anneden Algılanan Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Girişkenlik Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi
Sonucu.....69

Tablo 3.17. Örneklem Grubunun Babadan Algıladığı Kendilik Değerlendirmesi İlişki Korkusu Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi
Sonucu.....70

Tablo 3.18. Örneklem Grubunun Babadan Algıladığı Kendilik Değerlendirmesi İlişki Doyumu Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi
Sonucu.....71

Tablo 3.19. Örneklem Grubunun Babadan Algıladığı Kendilik Değerlendirmesi Kendine Güven Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonucu.....	72
--	----

Tablo 3.20 Örneklem Grubunun Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmelerinin Cinsiyete Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirlemek İçin Yapılan İki Bağımsız Örneklemlili T Testi Sonucu.....	73
---	----

Tablo 3.21 Örneklem Grubunun Algıladıkları Ebeveyn Kabul Red Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirlemek İçin Yapılan İki Bağımsız Örneklemlili T Testi Sonucu.....	74
---	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1.1. Araştırmanın Modeli	49
----------------------------------	----

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
1. BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1.Beliren Yetişkinlik.....	3
1.1.1. Beliren Yetişkinlik Kavramı	3
1.1.2. Beliren Yetişkinlik Kavramının Ortaya Çıkış Nedenleri	3
1.1.3. Beliren Yetişkinlerin Özellikleri	4
1.1.4. Beliren Yetişkinler Üzerine Yapılan Çalışmalar.....	7
1.1.4.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	7
1.1.4.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	10
1.1.5. Beliren Yetişkinlikte Romantik İlişkiler	11
1.1.5.1. Romantik İlişki Kavramı.....	11
1.1.5.2. Beliren Yetişkinlikte Romantik İlişkilere Yönelik Araştırmalar	12
1.1.5.2.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	13
1.1.5.2.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	14
1.2.Ebeveyn Kabul Red Kontrol Kuramı.....	17
1.2.1. Ebeveyn Kabul Red Kontrol Kuramı	17
1.2.2. Ebeveynliğin Sıcaklık Boyutu	18
1.2.3. Ebeveynliğin Kontrol Boyutu	19
1.2.4. EKAR'ın Kişilik Kuramı	20
1.2.4.1. Bağımlılık ya da savunucu bağımsızlık	21
1.2.4.2.Duygusal tepkisizlik.....	23
1.2.4.3.Düşmanlık ve Saldırganlık.....	24

1.2.4.4.Olumsuz öz-saygı.....	25
1.2.4.5.Olumsuz öz-yeterlik.....	26
1.2.4.6.Duygusal tutarsızlık	26
1.2.4.7.Olumsuz dünya görüşü.....	27
1.2.5. EKAR'ın Başa Çıkma Kuramı.....	28
1.2.6. EKAR Kuramı Hakkında Yapılan Çalışmalar	29
1.2.6.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	29
1.2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	33
1.3. Kendini Toparlama Gücü.....	35
1.3.1. Kendini Toparlama Gücüne Yönelik Risk Faktörleri	36
1.3.2. Kendini Toparlama Gücüne Yönelik Koruyucu Faktörler.....	37
1.3.3. Kendini Toparlama Gücü Yüksek Bireylerin Özellikleri	38
1.3.4. Kendini Toparlama Gücüne Yönelik Araştırmalar	39
1.3.4.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	39
1.3.4.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	41
1.4.Araştırmanın Amacı.....	43
1.4.1. Araştırmanın Amacı.....	43
1.4.2. Araştırmanın Hipotezleri.....	43
1.4.3. Araştırmanın Diğer Sorusu	45
1.4.4.Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	45
1.4.5. Araştırmanın Varsayımları.....	46
1.4.6. Kavramlar	46
1.5. Araştırmanın Önemi	47
2. BÖLÜM	49
YÖNTEM	49
2.1. Araştırmanın Modeli.....	49
2.3.Veri Toplama Araçları.....	50
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	50
2.3.2. Ebeveyn Kabul Red Kontrol Ölçeği (Yetişkin Formu).....	50

2.3.3. Çok Boyutlu İlişki Ölçeği	52
2.3.4. Kendini Toparlama Gücü Ölçeği	54
2.4. İşlem.....	54
2.4.1. Verilerin Çözümlemesi	55
3.BÖLÜM	56
BULGULAR.....	56
3.1. Tanımlayıcı Bulgular	56
3.2. Açıklayıcı Bulgular	60
3.2.1.Örneklem Grubunun Anneden Algıladığı Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Arasında İlişkinin Değerlendirilmesi	60
3.2.2. Örneklem Grubunun Babadan Algıladığı Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Arasında İlişkinin Değerlendirilmesi	62
3.2.3. Örneklem Grubunun Anneden Algıladığı Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Arasında İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesi	66
3.2.4. Örneklem Grubunun Babadan Algıladığı Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Arasında İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesi	70
4. BÖLÜM	75
TARTIŞMA.....	75
4.1. Ebeveyn Kabul Red Düzeyi ile Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi İlişkisi	77
4.2. Ebeveyn Kabul Red Düzeyi ile Kendini Toparlama Gücü Arasındaki İlişki	79
4.3. Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi ile Kendini Toparlama Gücü Arasındaki İlişki	80
4.4. Algılanan Ebeveyn Kabul Red Düzeyi ile Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Arasındaki İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolü.....	82
4.5. Cinsiyete Göre Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi.....	84

4.6. Cinsiyete Göre Ebeveyn Kabul Red Düzeyi.....	84
4.6.Sonuç ve Öneriler	85
5. BÖLÜM	90
KAYNAKÇA.....	90
6. BÖLÜM	106
EKLER	106
6.1.Kişisel Bilgi Formu	106
6.2. Ebeveyn Kabul Red Ölçeği Örnek Maddeler	108
6.2.1. Anne Formu	108
6.2.2. Baba Formu.....	110
6.3. Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Örnek Maddeler	112
6.4. Kendini Toparlama Gücü Ölçeği Örnek Maddeler	114
ÖZGEÇMİŞ	115

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Yaşamın her anı şüphesiz anlamlı ve değerlidir. Bir bireyin dünyaya geldiği ilk andan beri yaşadıkları, hissettikleri onun anlam dünyasını oluşturmaktadır ve bu süreç yaşam sona erinceye kadar devam etmektedir. Pek çok kuramcı çocukluk çağı yaşantılarının bireyin gelişiminde önemli bir dönem olduğu konusunda hem fikirlerdir. Bir bebeğin ilk toplumsal ilişkisini kurduğu yer ailedir (Gümüş, 2014). Aile, çocuğun ruh ve beden sağlığının gelişimi ve kişiliğinin gelişimi açısından önemlidir. (Yavuzer, 1997).Çocukluk dönemindeki ebeveyn-çocuk ilişkileri ile ilgili ilk kuram Sigmund Freud'un öne sürdüğü Psikanalitik Kuram'dır. Freud, çocukluk yıllarını, özellikle anne-çocuk ilişkisinin önemini vurgulayarak, kişiliğin temellerinin çocukluk yıllarında ebeveynlerle kurulan ilişki sonucu meydana geldiğini ileri sürmüştür. Sonraki yıllarda Bowlby, Sullivan, Baumrind, Rogers gibi pek çok kuramcı da, kuramlarında anne-baba-çocuk ilişkisine ve çocukluk yıllarının önemine vurgu yapmıştır(Kavak,2013).

Çocukluk yaşantılarının kişilerin duygusal, davranışsal ve sosyal-bilişsel gelişimi üzerindeki etkilerini açıklayan kuramlardan biri de Ronald P. Rohner tarafından (1975, 1986) ortaya atılan Ebeveyn Kabul-Red Kuramı (EKAR Kuramı)'dır. EKAR Kuramı, ebeveyn-çocuk ilişkisinde çocuğun algıladığı kabul veya reddin nedenlerini ve sonuçlarını açıklamaya ve yordamaya çalışan bir sosyalizasyon kuramıdır. EKAR Kuramı çerçevesinde dünyanın çeşitli yerlerinde yapılmış birçok çalışmada, çocuklukta algılanan ebeveyn kabul ve reddinin kişilerin çocukluk ve yetişkinlik dönemlerindeki psikolojik uyumları üzerindeki etkileri incelenmiştir (Rohner, 1975, 1986). Bu çalışmanın kuramsal temelini EKAR Kuramı oluşturmuş ve araştırmada EKAR Kuramı ölçekleri kullanılmıştır.

Son 60 yılda, sanayileşmiş ülkelerde 18-29 yaş arasındaki birçok insanın yaşam deneyimleri ciddi bir biçimde değişmiştir. Bireyin yaşamında ergenlik ve yetişkinlik arasında kalan 18-25 yaş arasındaki süreç son yıllarda “Beliren Yetişkinlik” kavramıyla tanımlanmaktadır.

Beliren yetişkinlik kavramının literatüre girmesiyle beraber bu konuda pek çok çalışma yapılmış ve süreç tanınmaya çalışılmıştır. Yapılan araştırmalar sonucu hala kimlik arayışının devam ettiğinin düşünüldüğü bu süreçte romantik ilişkiler ergenlik dönemindeki anlamından farklı bir anlam içermektedir. Beliren yetişkinlik döneminde birey aktif olarak kendine bir yaşam düzeni kurarak ve sorumluluk alarak kendi geleceğiyle ilgili adımlar atmaya başlamaktadır. Birey, bu dönemde kurduğu ilişkilerle eş seçimi, aile kurma, toplum içinde statü kazanma, kariyer yapma, sosyal çevre edinme gibi gelişim evrelerini gerçekleştirmektedir (Akt. İmamoğlu, 2008). Beliren yetişkinlik döneminde tüm bu gelişim evrelerinin içinde romantik ilişkiler, bireyin hayatında önemli bir noktada yer almaktadır.

Ülkemizde algılanan ebeveyn kabul reddi, beliren yetişkinlik dönemi ve romantik ilişkiler üzerine pek çok çalışma mevcuttur. Ancak Ebeveyn Kabul Red kuramı ile romantik ilişkilerin birlikte yer aldığı çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışmaların da pek azı beliren yetişkinlik dönemini ele almaktadır.

Bu araştırma ile beliren yetişkinlik döneminde, romantik ilişkide kendilik değerlendirilmesi ile algılanan ebeveyn kabul-red düzeyi arasındaki ilişkide kendini toplarlama gücünün aracılık rolü incelenmektedir.

1.1.Beliren Yetişkinlik

1.1.1. Beliren Yetişkinlik Kavramı

Beliren yetişkinlik kavramı Türkçe kaynaklarda ilk kez Atak (2005)'in çalışmasında Türkçe karşılık bulmuştur. İlk kez ABD'li Gelişim Psikoloğu Jeffrey Jensen Arnett tarafından ortaya atılan "*Beliren Yetişkinlik (Emerging Adulthood)*", ergenlik ve yetişkinlik arasındaki dönemi (18-25 yaşlar arasını) kapsayan gelişim dönemini açıklayan yeni bir kavramdır (Arnett,2000). Arnett'e göre İkinci Dünya Savaşı sonrasında yetişkinliğe geçişte ve yetişkin rollerinde değişiklikler yaşanmaya başlamıştır. Bu değişiklikler de 18-29 yaş arasındaki bireylerin gelişimlerinin doğasını değiştirmiştir (Arnett, 2000).Tanner'a (2006) göre bu gelişim dönemi, bireylerin hayatlarında meslek, evlilik vb. konularda önemli olayların olduğu bir dönüm noktasıdır.

1.1.2. Beliren Yetişkinlik Kavramının Ortaya Çıkış Nedenleri

İkinci Dünya Savaşı sonrası sosyal ve ekonomik yaşamda gerçekleşen değişimler bireylerin gelişim süreçlerini de etkilemiştir. Toplumdan topluma farklılıklar görülse de genel olarak tüm toplumlardan beklenen gelişim görevleri benzerlik göstermektedir. Arnett, çalışmalarından 50 yıl öncesine denk gelen 1950'li yıllar ile kıyaslamalar yaparak ortaya attığı kavramı desteklemiştir. Örneğin 1950'li yıllarda pek çok toplumda 10'lu yaşların sonuna doğru cinsiyet rollerinin getirdiği beklentilerle erkekten eğitim alıp çalışması, kadından ise evlenip çocuk sahibi olması bekleniyordu. Kadınların pek azı üniversite eğitimi almaktaydı. Kendilerini adayabilecekleri meslek dalları sınırlıydı. Bunun yanında evlenip çocuk sahibi olmalarına yönelik yoğun bir beklenti vardı. Bu beklentiler ve farklı amaçlardan yoksunluk; onların yegâne amacını eş bulmak ve çocuk sahibi olmak yapıyordu.

Bugüne baktığımızda o yaş grubundaki bireyler hala eğitimlerine devam etmektedirler. Kadınlar üniversite eğitimlerini tamamlama ve iş hayatına dahil olma eğilimindedirler.

Bunun getirisi olarak da kadın profili iş hayatında yükselen bir grafik çizmektedir. TÜİK (2013), Hane halkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre yükseköğrenimini tamamlayan kadınları %72,2'si çalışma hayatına katılmaktadır.

Bunun yanında 1950'li yıllarda 18-25 yaş arası gençler pek çok kültürde incelendiğinde ve şimdiki zamanla kıyaslandıklarında şimdiki gençlerin çok daha özgür oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal ve ekonomik gelişmelerden dolayı ergenlik erken yaşlara doğru kaymakta ve yetişkinlik ileri yaşlara atılma eğilimindedir (Atak,2005).

Tüm bu toplumsal, kültürel ve ekonomik değişiklikler beliren yetişkinlik döneminin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu değişiklikleri ve 18-25 yaş arası bireyleri inceleyen Arnett, bu dönemin ergenlik ve yetişkinlikten farklı bir dönem olduğunu ve “emerging adulthood” olarak adlandırılabilceğini vurgulamıştır (Atak,2005). Dünya ekonomisinin küreselleşmesiyle önümüzdeki on yıllarda, beliren yetişkinliğin hemen hemen tüm dünyada yaşanması olası görünmektedir (Arnett 2004).

1.1.3. Beliren Yetişkinlerin Özellikleri

Kimlik Arayışı

Beliren Yetişkinlik döneminde birey henüz bir kimlik statüsüne sahip değildir. Bu dönemde kişi kendinden ve geleceğinden ne istediğine ilişkin sorular sorar. Beliren yetişkinler, bu dönemde birçok iş ve ilişki deneyimi yaşayarak kendilerine gelecek için en uygun olan seçeneği bulmaya çalışmaktadır (Arnett, 2000).

Ergenlik dönemine baktığımızda ergenlerin ilişkilerinin daha çok birlikte eğlenme üzerine kurulu olduğu ve genelde bir grubun içinde ilişkinin devam ettirildiği görülmektedir. Ancak beliren yetişkinlikte ilişki ikili ilişkiye döner ve

birey kendine “Hayatımı nasıl bir insanla sürdürmek istiyorum?” sorusunu yönelmektedir (Arnett,2000).

Aynı durumun iş yaşamı için de geçerli olduğu düşünülebilir. Ergen, genelde zaman geçirmek ve para kazanmak için geçici işlerde çalışır. Oysa beliren yetişkin iş yaşamına ilişkin planlarını “Gelecekte nasıl bir iş hayatına sahip olmak istiyorum?” sorusu üzerine oturtur. İş ve işe ilişkin eğitim planlarını bu çerçevede planlar. Bu sayede kendini keşfetme imkânı da bulmuş olur (Arnett,2000).

İstikrarsızlık

Beliren yetişkinlik dönemi aşk ve iş alanında kimlik keşfi dolayısıyla oldukça yoğun ve dolu geçen, ancak kendi içinde birçok değişkenliğin yaşandığı bir dönemdir (Arnett, 2004). Sürekli kendini sorgulayan birey yaptığı işin ya da yaşadığı ilişkinin kendisinin “ben” olma yolunda ilerleyişinde nasıl bir yere sahip olduğunu da gözden geçirmekte ve planlarını devamlı sorgulamaktadır. Bu planlarını gözden geçirme hali her tekrar edişinde beliren yetişkin kendi hakkında yeni bir şey öğrenmektedir. Bu yeni öğrendiği bilgi onun hali hazırda yapmakta olduğu işi değiştirmesine sebep olabilmektedir. Örneğin okumakta olduğu üniversitede kendi ile ilgili yaptığı bir keşif, okulu bırakmasına ve yeniden üniversiteye hazırlanmasına sebep olabilmektedir.

Hamilton ve Hamilton (2006) 20’li yaşlardaki bireylerin kendilerinden daha yaşlı bireylere oranla daha fazla iş değiştirdiğini ortaya koymuştur. Bu durumda istikrarsızlık, beliren yetişkinlik döneminin normatif bir özelliği olarak görülmektedir (Arnett, 2007b).

Kendine Odaklanma

Bireyin günlük sorumluluklarının ve sınırlamalarının daha az bulunduğu tek dönem beliren yetişkinliktir (Arnett, 2004).Çocuklar ve ergenler günlük yaşamlarını

ebeveynlerine ya da bakım verenlerine göre şekillendirmektedirler. Yetişkinlerin ise iş ve özel hayatları yaşamlarının gideceği yönde belirleyici bir etkidir. Ancak beliren yetişkinler bu tür sorumluluklardan çok kendilerine odaklı oldukları bir yaşam sürmektedir (Arnett, 2007b). Beliren yetişkinler günlük yaşamda kendi kararlarını kendileri verebilmektedir. Örneğin bu karar verebilme özgürlüğü, sabah kahvaltısında ne yiyecekleri gibi sıradan bir kararla başlayıp, paralarını nasıl harcayacakları, nasıl bir iş aradıkları gibi önemli kararlara kadar varabilmektedir (Arnett, 2007a).

Ancak Arnett(2007b) bu dönemdeki kişisel kararlar alabilme gücünün “bencil bir yaşam modeli” olarak algılanmaması gerektiğini de vurgulamaktadır. Bu dönemde bireyin kendine yönelmesi olumlu karşılanmalıdır, çünkü bu kendini keşfetme yolunda güvenli ve sağlıklı bir adımdır.

Arada Kalmışlık Dönemi

Ergenlik, birey için ailenin yanında yaşama ve düzenlik olarak eğitime devam etme dönemidir. Yetişkinlik ise bir ayrışma ve evlilik, çocuk sahibi olma gibi kararların verildiği bir dönemdir. Beliren yetişkin ergenliğin sorumsuzluğundan ve rahatlığından uzak olmasına rağmen yetişkin sorumluluğu da henüz alınmamıştır. Bu da beliren yetişkinlik döneminin arada kalmışlık dönemi olmasına sebep olmaktadır.

Sonsuz Olanaklar

Beliren Yetişkinlik dönemi iş ve ilişki yaşamıyla ilgili bireyin karşısına pek çok fırsatın çıkabileceği oldukça verimli bir dönemdir. Beliren yetişkinlerin iyimser ve umutlu yapısı onların bu fırsatlardan faydalanmalarına olanak vermektedir (Arnett,2006).

Bu iyimserlik ergen hayalciliği ile karıştırılmamalıdır. Çünkü beliren yetişkinin hayalleri daha gerçekçi bir platform üzerine kuruludur. Bu dönemde birey

sahip olduğu olumsuz yaşam koşullarından kendini arındırabilir ve pek çok yeni başlangıç yapabilir özelliktedir.

1.1.4. Beliren Yetişkinler Üzerine Yapılan Çalışmalar

1.1.4.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Atak (2005) yürüttüğü çalışmasında Türkiye’de beliren yetişkinlik döneminin yaşanıp yaşanmadığına ilişkin veriler ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu çalışma ile birlikte Türkiye “beliren yetişkinlik” kavramıyla tanışmıştır. Atak, beliren yetişkinlik dönemini araştırma amacıyla, 15-34 yaşları arasındaki bir yükseköğrenim kurumunda okuyan veya bir işte tam zamanlı çalışan toplam 673 katılımcıyla çalışmıştır. Yapılan çalışmanın sonuçlarına göre, 19-26 yaş grubundaki bireylerin %62’sinin kendisini bazı yönlerden yetişkin bazı yönlerden ise yetişkin değilmiş gibi hissettiklerini bildirmiştir. Gruplar arasındaki farklar incelendiğinde tam zamanlı bir işte çalışan bireylerin, çalışmayan bireylere göre kendilerini daha fazla yetişkin olarak tanımladıkları görülmüştür. Eğitim hayatı süren bireylerin büyük çoğunluğu kendilerini bazı yönlerden yetişkin bazı yönlerden ise yetişkin değilmiş gibi tanımlamıştır. Evli bireyler ise bekar bireylere oranla kendilerini daha çok yetişkinliğe ulaşmış olarak tanımlamaktadır. Araştırmanın önemli bir sonucu ise Türkiye’deki bireylerin keşif, değişkenlik, kendine odaklanma ve sonsuz olanaklar gibi özellikleri en çok 20-22 yaş arasında deneyimledikleridir.

Gruplar arasındaki farklara bakıldığında çocuk sahibi olan, evli olan ve tam zamanlı bir işte çalışan bireylerin, beliren yetişkinliğin keşif, değişkenlik, kendine odaklanma ve sonsuz olanaklar gibi özelliklerini diğer katılımcılara göre daha az yaşadıkları ortaya konulmuştur.

Kendilerini bazı yönlerden yetişkin bazı yönlerden yetişkin değilmiş gibi hisseden bireylerin Yaşam Görüşü Ölçeğinden daha yüksek puanlar aldığı

bulunmuştur. Bu araştırmaya göre Türkiye’de beliren yetişkinlik dönemi yaşanmakta ve bu dönem 19-26 yaşlarını kapsamaktadır.

Otlu (2008), çalışmasında 300 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı çalışmada, öğrencilerin depresyon düzeyi ile ailedeki "problem çözme" ,"iletişim", "duygusal tepki verebilme", "gereken ilgiyi gösterme", "davranış kontrolü" gibi aile işlevleri arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Veri toplama amacıyla 'Aile Değerlendirme Ölçeği', 'Beck Depresyon Envanteri' ve 'Kişisel Bilgi Envanteri' kullanılırken, verilerin analizinde ise t-testi, Varyans analizi, Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, aile işlevleri sağlıklı fonksiyon gösterdikçe depresyon puanlarının arttığı ortaya konulmuştur.

Zubaroglu (2008) yaptığı çalışmada, Avrupalı Amerikalı ve Türk beliren yetişkinleri öz yeterlilik, psikolojik otonomi, aile sorumlulukları, kendilerini ne şekilde tanımladıkları ve önem verdikleri yetişkinlik kriterleri gibi alanlarda karşılaştırmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, Türkler, Avrupalı Amerikalılara oranla karşılıklı bağımlılık ve aile kapasiteleri ile ilişkili yetişkinlik kriterlerine daha fazla önem atfetmiştir. Ancak bununla birlikte bağımsızlık alt ölçeğinde de Türklerin daha yüksek puanlar aldığı görülmektedir. Normlara uyma, rol geçişleri ve biyolojik geçişler alt ölçeklerinde ise kültürler arası bir fark olmadığı ortaya konulmuştur.

Çakır (2011) araştırmasında, beliren yetişkinlik döneminde bulunan bireylerin ego kimlik statüleri(başarılı kimlik, bağımlı kimlik, kimlik arayış ve kimlik kargaşası) ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 301 beliren yetişkinin katıldığı çalışmada, 'Genişletilmiş Objektif Ego Kimlik Statüsü Ölçeği' ve 'Çoklu İyi Oluş Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda başarılı kimlik statüsünün, yüksek psikolojik iyi olma düzeyini anlamlı düzeyde açıkladığı, diğer üç kimlik statüsündeki puanlar yükseldikçe, psikolojik iyi oluş düzeyinin düştüğü bulunmuştur.

Eryılmaz ve Ercan (2011), 506 beliren yetişkinle yaptığı çalışmada, beliren yetişkinlik dönemindeki öznel iyi oluş ve romantik yakınlığı başlatma arasındaki ilişkileri incelemiştir.

Çalışmanın sonucunda romantik yakınlığı başlatma belirleyicilerinden kendilik algısı, kendilik bilgisi ve duygusal ve bilişsel yakınlık boyutlarının beliren yetişkinlerin öznel iyi oluşlarını anlamlı düzeyde açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yüzbaşı(2012) yaptığı çalışmada, Türk toplumunda beliren yetişkinliğin görülme sıklığını incelemek, 18-25 yaş arasındaki bireylerin önem verdikleri ve ulaştıkları yetişkinlik kriterlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda katılımcıların %56,5'i kendilerini beliren yetişkin olarak nitelendirmektedir. Katılımcılar en çok "Bağımsızlık" ve "Aile kapasiteleri" alt ölçeklerine ait maddeleri yetişkinlik için gerekli görmektedir. Ulaşılan yetişkinlik ölçütlerine bakıldığında, katılımcıların en çok "Normlara Uyuma" alt ölçeğinde yer alan maddelerine ulaştıkları görülmektedir.

Taştan(2013) çalışmasında, beliren yetişkinlik dönemindekilerin babalarıyla olan ilişkisini ve çatışma çözme süreçlerini incelemeyi amaçlamıştır. Üniversite eğitimine devam eden 672 beliren yetişkinle yaptığı çalışmada 'Anne-babalık formu Ölçeği' ve 'Çatışma Çözme Ölçeği' ile verilerini toplamıştır. Bu çalışma sonucunda beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin babalarıyla kurdukları ilişkinin niteliğinin yıkıcı ve yapıcı çatışma çözme stillerini etkilediğini ortaya çıkarmıştır.

Bu sonuçlar, beliren yetişkinlik döneminin Türkiye'de de yaşandığını kanıtlar niteliktedirler.

1.1.4.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Arnett ve Jensen (2002), Orta Batı Amerika’ da 21-28 yaşlarındaki 140 beliren yetişkin arasında, nicel ve nitel metotlar kullanarak, dini inanç ve uygulamaları incelemişlerdir. Dine verdikleri önem, dini törenlere katılım ve dini inançlarının içeriğinde büyük farklılıklar bulunmuştur.

Arnett ve Jensen(2002), bu dönemde “neye inanmak istenilirse ona inanmak” özelliğinin, beliren yetişkinliğin odak noktası olduğunu vurgulamış ve her beliren yetişkinin “tek kişilik bir cemaat” olduğunu belirtmiştir.

Arnett (1997), 140 21-28 yaş arası katılımcıyla yaptığı çalışmada, gençlerin önem verdiği yetişkinlik ölçütlerini sorgulamıştır. Yapılan görüşmelerde katılımcılara “Yetişkinliğe ulaştığınızı düşünüyor musunuz? Hangi durumlarda düşünürsünüz? Hangi durumlarda düşünmezsiniz?” soruları sorulmuştur. Sonuçta katılımcılar, kendi yetişkinlik algılarında kendi sorumluluğunu alma, ekonomik bağımsızlık ve bağımsız kararlar alabilmenin önemli olduğunu vurgulamışlardır ve demografik geçiş işaretlerinin yetişkinliğe geçişte önemli olmadığı ortaya çıkmıştır. Arnett ve Galambos (2003) tarafından 1997 yılında gerçekleşen çalışma 18-29 yaşlar arasındaki beliren yetişkinlerle San Francisco’ da tekrarlanmıştır. Çalışmanın sonucunda katılımcılar tarafından eğitimin bitmesi, tam zamanlı iş gibi geçişlere önem verilmemiş ve yalnızca, ana baba olmak ve evlilik rol geçişlerine önem verilmiştir. Ayrıca, psikolojik ve davranışsal olgunluk gösterileri katılımcıların önemli kabul ettiği ölçütler arasında yer almaktadır (Akt. Atak, 2005).

Marchand-Reilly(2012), ‘nin çalışmasında beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerindeki bağlanma kaygılarını, çatışma davranışlarını ve depresif semptomlarının incelendiği çalışmada, 18-25 yaş dönemindeki 45 beliren yetişkin katılmıştır.

Beliren yetişkinlerin bağlanma uyumluluğu için, 'Yetişkin Bağlanma Ölçeği', çatışma davranışları için 'Çatışma Çözme Davranışı Ölçeği', depresif semptomları için 'Öz-Rapor Depresyon Ölçeği' ve toplanan verilerin analizi için hiyerarşik (aşamalı) regresyon analizi kullanılmıştır. Hem beliren yetişkinlerin hem de onların romantik partnerlerinin bağlanma kaygıları ve saldırma davranışlarının beliren yetişkinlerin depresif semptomları üzerinde anlamlı ilişkisi olduğu bulunmuştur. Bağlanma kaygısı ve saldırgan tutumların depresyon düzeylerini arttırdığı ortaya çıkmıştır (Akt. Galipoğlu, 2014).

Barry, Nelson ve Christofferson (2013), 'un çalışmasında, kaygılı ve çekingen beliren yetişkinlerin, yakın ilişkileri başlatma ve sosyal ilişki kurmada yaşadıkları korku arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. 813 beliren yetişkinle yapılan çalışmada, çekingen ve kaygılı beliren yetişkinlerin, beliren yetişkinliğin kimlik gelişimi, diğerleriyle kurdukları ilişki ve dini inançlarını oluşturma gibi önemli gelişimsel görevlerini geciktirebilecekleri sonucuna ulaşılmıştır (Akt. Galipoğlu, 2014).

1.1.5. Beliren Yetişkinlikte Romantik İlişkiler

1.1.5.1. Romantik İlişki Kavramı

Romantik ilişki pek çok kuramcı tarafından yapılan tanımı birbirini tamamlayıcı şekilde aşağıda verilmiştir. Moss ve Schwebel (1993)'e göre romantik ilişki, karşılıklı ve olumlu bir bilişsel, duygusal, fiziksel yakınlığı ve bağlılığı içeren bir kavramdır. Romantik ilişki, insanların bazılarının aşkın yaşamlarına anlam kattığını düşünceleri ve bilimsel olarak da aşkın insan yaşamında bazı işlevlerinin olduğunun belirtilmesi gibi nedenlerden dolayı oldukça önemlidir (Stenberg, 1999).

Romantik ilişki, Collins (2003) tarafından, karşılıklı farkında olunan ve ilgi ifadelerinin eşlik edebileceği özel bir yoğunlukla dikkat çeken, devam eden gönüllü bir etkileşim olarak tanımlanmaktadır. (Furman ve ark.,1999) ise romantik ilişkiyi, birbirleriyle bir bağları olduğunun farkında olan iki birey arasında gönüllü olarak devam eden, sıklıkla cinsel bir bileşeni de içeren, genellikle yoğun ya da tutkulu bir çekiciliğin olduğu bir ilişki ve etkileşim örüntüsü olarak nitelendirmektedir.

1.1.5.2. Beliren Yetişkinlikte Romantik İlişkilere Yönelik Araştırmalar

Romantik yakınlık kurma, tüm yaşam dönemlerinde önemli olmasına karşın özellikle ergenlikte ve beliren yetişkinlikte gelişimsel bir görev olarak kabul edilmektedir (Akt. Arnet, 2000).Beliren yetişkin için romantik bir ilişki yaşamak, kimlik keşfi için önemli bir gelişim görevidir (Kan ve Cares, 2006). Beliren yetişkinlerle ergenler için romantik ilişki farklı anlamlar ifade etmektedir. Ergenlikte romantik ilişkiler eğlence, cinsel deneyim ve haz olarak görülür. Ergenlerin ilişkileri, yetişkin ilişkilerinin içeriğinde yer alan bakım sunma ve destek olma gibi işlevlerden yoksundurlar (Connolly, Craig ve Goldberg, 1999). Sürecin beliren yetişkinler için olan anlamına baktığımızda, romantik ilişkiler beliren yetişkinlerin kim olduklarını netleştirmeleri için önemli bir amaçtır. Beliren yetişkinlikte romantik ilişkilerin karşılıklı iletişim, amaç, inanç ve değerlerin yapılandırılması gibi temel görevleri vardır(Prager, 1975).

1.1.5.2.1. Yurt İçinde Yapılan alışmalar

Odacı (1994) tarafından 250 üniversite öğrencisiyle yapılan çalışmada beliren yetişkinlerin yalnızlık, benlik saygısı ve yakın ilişki kurabilme düzeyleri ile bu düzeyler arasındaki ilişkiyi incelemiştir.

Araştırma sonucunda, kızların daha fazla yalnız olduğu ve erkeklerin daha düşük benlik saygısına sahip olduğunu bununla beraber ilişki kurabilme düzeylerinin de düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Büyükşahin (2001) tarafından ailesiyle birlikte yaşayan ve yaşamayan şeklinde ayırdığı 400 öğrenciyle yapılan çalışmada yakın ilişkisi olmayan bireylerin yakı ilişkisi olan bireylerle karşılaştırıldıklarında korkulu bağlanma stiline sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Özdemir (2006) ‘in yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin romantik ilişki ile ilgili akıllarına gelen kavramları ve buna bağlı özellikleri yazmalarını istenilmiştir. Genel olarak romantik ilişkiyi tanımlayan kavramlar olarak; mutluluk, birlikteliği isteme, sevgi, heyecan, duygusallık, “biz” olma, aşk, bağlılık, cinsellik, paylaşım, güvende hissetme, anlayışlı olma, kalp atışlarının hızlanması, kıskançlık ve saygı şeklinde dir. Kadınlar için akla ilk gelen özellik “mutluluk” iken, erkeklerde akla ilk gelen kavram, “sevgi” olmuştur.

Hamamcı (2007) tarafından 372 üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmada anne-baba ile ilişkilerin algılanması ve genç ergenlerin çatışma çözme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Akılcı olmayan ilişki inançları ile çatışma çözme davranışları arasında olumsuz yönlü anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılrken, özellikle ilişkilerde olumsuz sonuçlara neden olan diğerleriyle çok yakın olmaya yönelik inançların çatışma çözme davranışlarıyla en güçlü ilişkisi olan inançlar olduğu bulunmuştur. Anne-baba ile kurulan ilişkilerin ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlarla düşük düzeyde de olsa ilişkisi olduğu, yani ergenlerin aileleri ile kurdukları ilişkiler kötüleştikçe ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Altınok (2014)'un yaptığı çalışmada ise genç yetişkinlerin romantik ilişki doyumları ile anne-baba çatışmasını algılamaları arasındaki ilişkide, problem çözme tarzları ve ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, 281 üniversite öğrencisine “Çocukların Evlilik Çatışmasını Algılaması Ölçeği (Yetişkin Formu)”, “Ergenler için Romantik İlişkide Sorun Çözme Ölçeği”, “İlişki İnançları Ölçeği”, “İlişki Doyumu Ölçeği” ve araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların, modelde aracılık rolü olmadığı, ilişkide problem çözme tarzlarının, ilişki doyumuna ile anne-baba çatışması algısı arasındaki ilişkide tam aracılık rolüne sahip olduğu gözlemlenmiştir.

1.1.5.2.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Hazan ve Shaver (1987) 'ın yaptığı çalışmada yetişkinlerde şimdi şekillenen ilişkinin bebeklik dönemi bağlanmalarıyla ilişkili olduğu varsayımından yola çıkılmıştır. Romantik ilişkide güvenli bağlanan bireyler ilişkide oldukları kişiler hatalı davranışa bile affedebildiklerini ve desteklemeye devam ettiklerini bildirmişlerdir. Güvenli bağlanan bireyler ilişkide duyguların azalabileceğini ancak yoğunluk yakalandığında bitmeyeceğini belirtmişlerdir

Kaçınmacı bağlanan bireyler romantik ilişkiyi korku, dengesizlik ve kıskançlık olarak tarif etmişlerdir ve gerçek aşkın nadiren yaşanabileceğini belirtmişlerdir.

Şüpheli bağlanan bireyler ise sık sık kendilerini âşık hissetseler de bunun gerçeğinin nadiren yaşanabileceğini savunmuşlardır. Güvenli bağlanan bireyler ise, güvensiz bireylere kıyasla aileleriyle sıcak bir ilişkileri olduğunu belirtmişlerdir. Kaçınmacı bireyler şüpheli bireylerle kıyaslandığında ise annelerini soğuk ve reddedici olarak tanımlamışlardır.

Hazan ve Shaver (1994) 'ın yaptığı bir başka çalışmada, güvenli bağlanmayı gerçekleştiren kişilerin hem romantik ilişkileri, hem de çocukluk yaşantısında ebeveynleriyle kurdukları ilişki incelenmiş ve araştırma sonucunda güvenli bağlanma yaşayan kişilerin romantik ilişkilerinde daha fazla olumlu inanişaya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Prager ve Buhremester (1988) 'ın yaptığı çalışmada beliren yetişkinlerin yakın ilişkilerinde kendilerini açmalarının işlevi incelenmiştir. 154 öğrenci ile yapılan çalışmada kendini açmanın bilme ve bilinme ihtiyacını giderdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Markiewicz, Lawford, Doyle ve Haggart (2006) 'ın çalışmasında 12-15, 16-29 ve 20-28 yaş grubundaki ergen ve genç yetişkinleri yakınlık arayışı, sınımlanacak biri, güvenilecek biri olarak bağlanma ihtiyaçlarını giderme amacıyla kimleri kullandıklarını araştırılmıştır. Araştırma sonucunda yakınlık ihtiyacını karşılamada romantik eşlerin anne babadan ve yakın arkadaştan önde geldiği ve genç yetişkinlere göre romantik eşlerin arkadaş olma işlevini de yerine getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Haugen, Welsh ve McNulthy (2008)'nin 204 ergen ve genç yetişkin çift ile yaptıkları çalışmada ergen ve genç yetişkinlerin romantik eşlerinin duygu ve düşüncelerini anlayabilecek empatik yeterliliğe sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Fuhrman, Flannagan ve Matamoros (2009)'un çalışmasında yaş ortalamasının 19 olduğu üniversite öğrencilerinin romantik eş, aynı cinsiyet ve karşı cinsiyetten olan arkadaşlarından olan davranış beklentileri araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların romantik eşlerinden olan davranış beklentilerinin, aynı cinsiyetten ve karşı cinsiyetten arkadaşlarından olan beklentilerinden daha yüksek oranda olduğu saptanmıştır.

Moore, Leung, Karnilowicz ve Lung (2011)'un 18-26 yaş arasını inceledikleri çalışmada 666 beliren yetişkin ile çalışılmış ve bu dönemde bireylerin ilişki uzunluklarının %74 için bir yıldan az olduğu, %13'ünün 1 aydan az, kalan %13'ün ise 1 yıldan fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında hiç romantik ilişkisi olmayan bireylerin gelişmemiş kimlik statüsüne" sahip olmaya daha fazla eğimli oldukları görülmüştür.

Rhoades, Stanley, Markman ve Ragan (2012)'in, yaptıkları çalışmada yaşları 18-35 arası değişen bireylerin romantik ilişkilerinin niteliğine anne babalarının evlilik durumunun etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın sonucuna göre, anne babası boşandıktan sonra evlenmeyen bireyler, anne babası boşanmamış ya da boşandıktan sonra tekrar evlenmiş olan bireylere göre ilişkileri düşük nitelikli olarak değerlendirme eğilimindedir. Olmuşlardır. Bununla birlikte, anne babası boşanmış olanlar, evli olanlara göre ilişkilerini daha düşük ilişki uyumuna sahip ve daha fazla olumsuz iletişime sahip olarak tanımlama eğilimindedir.

1.2.Ebeveyn Kabul Red Kontrol Kuramı

Bu bölümde, Rohner tarafından 1975 yılında yayınlanan Ebeveyn Kabul Red Kontrol (EKAR) kuramı açıklanmaktadır.

1.2.1. Ebeveyn Kabul Red Kontrol Kuramı

EKAR Kuramı, çocuklukta algılanan ebeveyn tarafından kabullenilme veya reddedilmenin nedenlerini ve ileriki yıllara dönük olarak, bu kabul veya reddin çocuk ve yetişkinlerin davranışsal, bilişsel ve duygusal gelişimleri üzerindeki etkisini inceleyen bir “sosyalizasyon” kuramıdır.

Evrensel bir yaklaşımla oluşturulan bu kuramda Rohner, dünya üzerindeki herkesin, anne babalarından ya da onlara bakım veren kişiden sıcaklık almaya ihtiyacı olduğu varsayımı üzerinden hareket etmektedir. (Rohner, 1975,1986,2000).

Rohner, 20. Yüzyılda Amerika’da psikologların ebeveyn- çocuk ilişkisine ilgi duymaları sonucunda EKAR Kuramının şekillendiğini belirtmiştir. Başlarda psikanalitik kuram içerisinde yer alan bu konu, zamanla sosyal öğrenme kuramcılarının da ilgisini çekmiştir. Böylelikle ebeveyn davranışlarının ölçülmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır.

Psikoloji ve Antropoloji eğitimleri alan Rohner, 1960 yılında yaptığı çalışmada kültürler arası ebeveyn kabulünü inceleyerek EKAR’ın temellerini atmıştır (Khaleque ve Rohner, 2001).

Rohner’in 1960’larda oluşturduğu kuramdan bu yana Amerika’daki tüm etnik gruplarda ve dünya çapında 60 ulusta, 400’ün üzerinde çalışma yapılmıştır (Önder ve Gülay, 2007).

Gerek Amerika Birleşik Devletleri, gerekse diğer ülkelerde yapılan araştırmalar, ebeveyn tarafından kabul veya reddedilmenin çocukların, hem duygusal, davranışsal, sosyal ve bilişsel gelişimini; hem de yetişkinlikteki psikolojik uyumlarını etkilediğini göstermektedir. Ebeveyn tarafından kabullenilme veya reddedilmenin şekli, sıklığı, süresi ve şiddetinin, kişilerin dini inançlarından aile yapılarına kadar pek çok sosyal özellikle de ilişkili olduğu belirlenmiştir (Gültekin,2011).

1.2.2. Ebeveynliğin Sıcaklık Boyutu

EKAR kuramı temel olarak “ebeveynliğin sıcaklık boyutu” olarak adlandırılan ebeveyn çocuk arasındaki duygusal bağın niteliği ve ebeveynin çocuğa yönelik duygularını nasıl ifade ettiği üzerine yoğunlaşmıştır (Gültekin,2011). Her insan çocukluk döneminden anne babasından veya bakım vereninden az ya da çok sevgi ve sıcaklık görmüştür (Rohner,1975)

İki uca ayırırsak, bu dönemdeki sıcaklık, ilgi, bakım, destek ve temel sevgi ebeveyn kabulünü, fiziksel ve sözel olumsuz davranışlar ise ebeveyn reddini oluşturur. Sıcaklık boyutu bir yandan çocukla bakım veren arasındaki sosyal etkileşime dayanan bir tutumu bir yandan da var olan sosyal etkileşimin çocuğun zihnindeki tasarımını işaret etmektedir. Zihinsel tasarım olarak adlandırılan, çocuğun sahip olduğu, sevilip kabul edildiğine ya da sevilmeyip kabul edilmediğine dair çocuğun öznel yargısıdır. Rohner’in EKAR kuramı ile öne attığı en önemli iddia çocuğun zihninde kabul ya da redde yol açan ebeveyn davranışlarının kültürel olarak farklılaşabileceği, ancak kabul ya da reddin yol açtığı bireysel sonuçların benzer olacağı şeklindedir.(Rohner,1986).

EKAR kuramında ebeveyn kabulü ebeveynin fiziksel veya sözel olarak ifade edebileceği sıcaklık, ilgi ve sevgi olarak tanımlanmaktadır.

Ebeveyn kabulünün fiziksel ifadeleri sarılma, okşama, kucaklama, onaylayıcı bir ifadeyle bakma, öpme, sevme ve destekleme işaretlerinden oluşurken sözel ifadeleri ise övme, iltifat etme, çocuğa güzel sözler söyleme, çocuğa şarkı söyleme veya hikâye okuma gibi davranışları içermektedir. (Rohner, 1986,2000).

Rohner'e (1986) göre, ebeveynler çocuklarına karşı dört farklı şekilde "reddedici" olabilmektedir:

1. Anne-babalar çocuklarından sıcaklıklarını, sevgi ve şefkatlerini esirgeyebilirler,
2. Çocuklarına karşı düşmanlık hissedip, saldırgan davranabilirler,
3. Çocuklarına karşı kayıtsızlık içerisinde, onları ihmal edebilirler,
4. Çocuk, görünürde belirgin bir ihmal, saldırganlık ya da soğukluk olmadığı halde ebeveynleri tarafından sevilmediğine inanabilir.

Bu durum kuramda "Ayrışmamış red" olarak adlandırılmaktadır. Ayrışmamış red, ebeveynlerin çocuklarına anne-babanın çocuklarını ihmal ettikleri, ya da onlara karşı şefkatsiz veya saldırgan olduklarına dair açık bir davranışsal gösterge olmamasına rağmen, çocukların anne-babalarının umurunda olmadıklarına veya onlar tarafından sevilmediklerine inanmalarıdır (Gültekin,2011).

1.2.3. Ebeveynliğin Kontrol Boyutu

"Ebeveyn kontrolü" çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik dönemindeki gelişim üzerinde önemli etkileri olan ebeveynliğin başka bir önemli boyutudur. Ebeveyn Kabul-Red Kuramında ebeveyn kontrolü, aşırı izin verici ile aşırı kısıtlayıcı ebeveyn davranışlarını içeren iki uçlu bir uzantı üzerinde kavramsallaştırılmıştır (Pettingill ve Rohner, 1985).

Kontrol ile ebeveynin çocuğun davranışlarını ne kadar sınırladığı veya kısıtladığı ve bu sınırlamaların ne kadar zorlandığı kastedilmektedir. Çocuklarının davranışlarını nadiren kontrol eden ebeveynler izin verici (düşük düzeyde kontrollü) olarak, çocuklarının davranışlarını sürekli kontrol eden ebeveynler ise kısıtlayıcı (yüksek düzeyde kontrollü) olarak tanımlanmaktadırlar.

Ebeveynler çocuklarını genellikle cinsellik, tuvalet eğitimi, evdeki görevler, belli ahlaki değerler, düzenlilik, emirlere itaat ve saldırganlık gibi alanlarda kontrol etmektedirler. Bu boyutun bir ucunda hiç kontrolün olmaması yer alır ki, bu da ebeveynlerin çocuğa hiçbir kural getirmemeleri ya da sadece çocuğun güvenliği ve fiziksel sağlığı için gereken kontrolü sağlamaları demektir. Ebeveyn çocuğun yaptıklarına karşı yönlendirici değildir. Çocuğun kendi yolunu bulmasına ve kendi kararlarına bütünüyle izin vermektedir.

Kontrol boyutunun diğer ucunda ise aşırı kontrol vardır ki burada da ebeveyn birçok durum ve ortamda çocuğa çok fazla kural ve kısıtlama getirmekte ve onu bu kurallara uymaya zorlamaktadır. Davranışlarını her an takip etmekte ve çocuğun ebeveyni olmadan belli becerileri edinmesini, özerkliğini kazanmasını kısıtlamaktadır (Rohner ve Rohner, 1981).

1.2.4. EKAR'ın Kişilik Kuramı

EKAR'ın kişilik kuramında, çocuklukta ebeveynleri tarafından kabul veya reddedilmenin çocuk veya yetişkinin kişilik yapısı ve genel psikolojik durumu (özellikle ruhsal sağlığı) üzerindeki etkileri yordanmaya ve açıklanmaya çalışılmaktadır. Bu kuram, insanların kendileri için önemli olan kişilerden olumlu tepki almak gereksiniminde oldukları varsayımından yola çıkmaktadır. Bu durum, insanın evrim süreci içerisinde oluşmuş, biyolojik kökenli, temel bir gereksinimdir. Olumlu tepkiye duyulan gereksinim, insanın farkında olarak veya olmayarak bakım, ilgi, destek, şefkat araması olarak düşünülmektedir. Bu duygusal gereksinim, yetişkinlik döneminde daha karmaşıklaşarak, ne düşündüğüne önem verdiğimiz kişiler tarafından beğenilme isteğini de (biz farkında olalım veya olmayalım) içine almaktadır (Öngider, 2006).

Ebeveyn Kabul-Red Kuramında ele alınan yedi kişilik özelliğini, yedi kişilik boyutu olarak görmek gerekmektedir. Bu kişilik özelliklerini, olumlu uçtan olumsuz uca uzanan bir boyut üzerinde düşünecek olursak, her kişi, her kişilik boyutuna ait uzantı üzerinde, belirli bir noktada olacaktır.

Ebeveyn Kabul-Red Kuramının kişilik kuramı, dünya üzerindeki farklı kültür, ırk ve dillerde, kişinin anne-babası tarafından reddedildiği durumda aşağıda özetlenen yedi kişilik özelliğinin olumsuz uçlarından oluşan bir kişilik örüntüsünün ortaya çıkacağını ileri sürmektedir (Khaleque ve Rohner, 2002).

Aşağıda sıralanan yedi kişilik özelliği, bu yedi boyutun red edilme ile ilgili "olumsuz" uçlarıdır.

- Bağımlılık veya savunucu bağımsızlık (yaşanılan reddedilmenin derecesine ve biçimine bağlı olarak)
- Duygusal tepkisizlik (duyarsızlık)
- Düşmanlık, saldırganlık, pasif saldırganlık veya düşmanlık veya saldırganlığın denetimiyle ilgili sorunlar
- Olumsuz öz-saygı
- Olumsuz öz-yeterlik
- Duygusal tutarsızlık
- Olumsuz dünya görüşü

1.2.4.1. Bağımlılık ya da savunucu bağımsızlık

“Bağımlılık” kelimesi, diğer insanların tepkisine, özellikle de olumlu tepkisine duyulan duygusal bir ihtiyaçtır. Davranış düzeyinde, "bağımlı davranış", çocuk (veya yetişkinlerin) kendileri için önemli olan insanlardan olumlu tepki alma girişimleridir. Çocukluktan yetişkinliğe doğru uzanan süreç içerisinde, olumlu tepkiye duyulan ihtiyaç değişik biçimler alır. Buna paralel olarak, kişilerin olumlu tepkinin kendilerinden esirgenmesine (reddedilmeye) verdikleri tepkiler de artan olgunlukla beraber değişir (Eryavuz, 2006).

EKAR kuramına göre, bağımsız kişiler, olumlu tepki alma gereksinimleri yeterince iyi karşılanmış olduğundan hayatlarında olan "diğer önemli kişiler" den ilgi, bakım, destek alma isteğini sık veya yoğun bir şekilde beklemeyen ya da bu yönde davranışlar içerisine girmeyen kişilerdir. Buna rağmen, çok bağımlı kişiler, olumlu tepki alma için sık ve yoğun arzu duyan ve bunu elde etmek için birçok talepkar davranış içerisine giren kişilerdir (Örün,2010).

Bağımlılık ve reddedilme arasında karmaşık ve doğrusal olmayan bir ilişki yordamaktadır. Anne- babası tarafından kabul edilmiş çocuk, normal koşullar içerisinde, orta derecede bağımlı olacaktır. Anne- babanın giderek daha fazla reddedici olduğu durumlarda- belirli bir noktaya kadar- çocuğun da olumlu tepki alma yönündeki girişimleri artacak, yani, giderek daha fazla bağımlı olacaktır. Reddedilme uzantısı üzerinde belirlenmemiş olan bir noktadan sonra çocuk olumlu tepki almak için giderek daha az girişimde bulunacaktır. Bundan sonrasında çocuk dışarıdan bakıldığında bağımsızmış gibi görünse de, bu bağımsızlık "sağlıklı bir bağımsızlık “tan çok "savunucu bir bağımsızlık" olacaktır (Örün,2010)

Savunucu bağımsızlık, kişinin olumlu tepki almak için göreceli olarak daha az çaba ve talep içerisinde oluşundan dolayı sağlıklı bağımsızlığa benzer. Ancak, bu kişiler her zaman farkında olmasalar da, duygusal açıdan halen yakınlık, sıcaklık ve destek (olumlu tepki) aramaya devam ettikleri için, savunucu bağımsızlık sağlıklı bağımsızlığa benzemez. Hatta kronik reddedilmenin yol açtığı öfke, güvensizlik ve diğer olumsuz duyguların üzerlerinde yarattığı ağırlık nedeniyle, bu kişiler sıklıkla olumlu tepki alma gereksinimlerini açıkça inkâr ederler (Örün,2010).

EKAR kuramında bağımlılık ve savunucu bağımsızlık zıt uçlara yerleştirilmiştir. Buna göre göre her insan bir şekilde bağımlı ya da bağımsız olmasına bağlı olarak bağımlılık-bağımsızlık boyutunda belirli bir noktaya yerleştirilebilmektedir.

Bir çocuğun bağımlılık konusunda diğerlerinden ayrışması ebeveynleri tarafından ne derece kabullenilmiş ya da reddedilmiş olarak algılandıklarına bağlı olmaktadır (Rohner,2004).

Özellikle reddedilmiş çocuklar endişeli olma ve kendilerini güvensiz hissetme eğilimindedirler. Reddedilen çocuk tüm bu olumsuz çerçeveyi hafifletmek ve olumlu tepki alma ihtiyacını karşılayabilmek amacıyla olumlu tepki alma yönündeki çabalarını arttırmakta ve daha fazla bağımlı olmaktadırlar (Rohner, 2005).

1.2.4.2.Duygusal tepkisizlik

Duygusal duyarlılık, bireyin sahip olduğu duygusunu (örneğin sevilen kişiye karşı hissedilen yakınlık) rahatça ve şeffaf bir şekilde ifade edebilme becerisidir. Bireyin duygusal olarak doğal tepki verip vermeme durumu ya da güvensiz ve çekingen tepki verme durumu bireyin duygusal duyarlılığı ile yakından ilgilidir (Rohner, 1986).

Rohner'e göre reddedilen ve acı çeken birey, tekrar aynı olumsuzlukları yaşamamak için ve kendini acıdan korumak için duygusal olarak dışarıya kapanmaktadır (Rohner, 1986).

Reddedilen çocuklar kendilerine model alabilecekleri sevgi dolu anne baba modelleri olmadığı için, sevmeyi ve sevgi vermeyi öğrenememektedirler. Aslında çok fazla şefkate ihtiyaç duymakta, ancak bunu göstermektedirler. Kendilerini duygusal olarak hırpalanmaktan korumak amacıyla geri çekilme, olumlu geri dönüt almak için çabalamama ve duygularını gizleme eğilimindedirler.

Tüm bunlar olup biterken farkında olmasalar ve inkâr etseler bile ciddi bir şekilde sevgiye özlem duymaktadırlar. Bu şekilde, reddedilen çocuklar duygusal açıdan yalıtılmış, başkalarıyla rahat bir şekilde duygusal bağ kuramayan kişiler olmaktadır. (Eryavuz, 2006).

1.2.4.3.Düşmanlık ve Saldırganlık

EKAR'a göre, düşmanlık; içselleşen öfkenin duygusal olarak dışa vurulması, bireyin kendine ya da bir başkasına doğrudan kızmasıdır (Rohner, 1986). Saldırganlığın başlıca güdülenme kaynağı düşmanlıktır (Rohner, 2005).Saldırganlık ise, bireyin kasıtlı olarak birine, bir şeye veya kendisine zarar vermesidir.

Saldırganlık aktif ve pasif saldırganlık olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Aktif olarak yapılan saldırganlıkta fiziksel ve sözel tepki doğrudan ortaya konulmaktadır. Pasif olarak yapılan saldırganlıkta ise tepki dolaylı yollardan ortaya konulmaktadır. Örneğin surat asmak ya da istenilen işin yapımını ertelemek şeklinde pasif saldırganlık yapılabilmektedir (Rohner, 1986).

Aileleri tarafından reddedilen çocuklar anne babalarına karşı öfkeli olma eğilimindedirler. Bu öfkelerini doğrudan gösterebilecekleri gibi biriktirerek büyük patlamalar da yaşayabilmektedirler. Rohner (1975) 'e göre, eğer çocuğun ebeveynleri çocuğu düşmanlık ve saldırganlık şeklinde reddediyorsa çocuk da büyük bir olasılıkla saldırganlık, pasif agresiflik, öfke kontrolünde zorlanma gibi eğilimlere sahip olacaktır. Saldırgan bir modeli olan çocuğun saldırgan tutumlar benimseme olasılığı artacaktır. Fakat saldırganca ve düşmanca çocuğunu reddeden ebeveyn aynı zamanda çocuğun saldırganlığını engellemeye çalışıyorsa bu bastırılmış öfke farklı semboller aracılığıyla, rüya ve hayallerle gün yüzüne çıkabilmektedir. Tüm bu reddedilişin yanında, dünya üzerinde pek çok birey zaman zaman sinirli ve öfkeli olabilmektedir.

Yapılan çalışmalar, anne babası tarafından reddedilen bireylerin günlük yaşamlarında düşmanlık ve saldırganlığa yönelik daha fazla simge arayışı içinde olduklarını göstermektedir.

Reddedilen bireyler kendi zihinsel çarpıklıklarından dolayı günlük yaşamda ortada böyle bir şey yokken bile düşmanlık ve saldırganlık gözlemlemektedirler. Çünkü bu bireylerin zihninde ilişkiler güvenilmez ve hırpalayıcıdır. En ufak bir çağrışım tüm güvenlerini sarsabilmektedir.(Khaleque ve Rohner, 2001).

1.2.4.4.Olumsuz öz-saygı

Öz-saygı kişinin kendi değeri hakkında yaptığı duygusal değerlendirmedir. Olumlu öz saygı, bireyin kendini onayladığını, sevdiğini, kendi ile rahat olduğu anlamına gelirken, olumsuz öz saygı kişinin kendini beğenmediği ve değersiz gördüğü, kendisini onaylamadığı ve kendisini diğer kişilerden aşağı gördüğü anlamına gelmektedir (Rohner, 1986).

Reddedilmiş bir çocuk kendi ile ilgili şöyle bir değer yargısına sahip olur: “ Benim annem/babam beni sevmiyor. Dolayısıyla ben sevmeye layık biri değilim. Ben iyi biri değilim!” Sembolik etkileşim kuramına göre, çocuğun anne babası tarafından reddedilmesi sonucu verdiği bu tepkiyi kişinin kendini önemseydiği insanların gözünden görme eğiliminden kaynaklanmaktadır. Çocuğun yaşamındaki en önemli kişiler olan anne/baba onu sevmiyorsa çocuk da kendini değersiz görme eğiliminde olmaktadır (Rohner, 1986).

1.2.4.5.Olumsuz öz-yeterlik

Öz-yeterlik, Sosyal Bilişsel Kuramının anahtar değişkenlerinden biridir. Bandura'ya göre öz yeterlik, davranışların oluşmasında etkili olan bir niteliktir ve "bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı olarak yapma kapasitesi hakkında kendine ilişkin yargısı" olarak tanımlanmaktadır (Bandura,1997).

EKAR'a göre öz yeterlilik, kişinin kendi potansiyel yeterliliği hakkında yaptığı değerlendirmedir. Olumlu öz yeterliliğe sahip birey, sorunlarıyla baş etme becerisine sahip, başarılı ve başarılı olacağına dair inancı olan, kendisine güvenen ve sosyal olarak yeterli bir birey olma özelliği taşımaktadır. Olumsuz öz yeterliliğe sahip birey ise, yetersizlik hisseden, günlük yaşamın taleplerini karşılamada kendini yetersiz gören kişilerdir (Rohner, 1986). Kendisini değersiz ve yetersiz hisseden çocuk bu duygularını ilgili ve yetenekli oldukları tüm alanlardaki inanç sistemlerine genellemektedirler. Bu çocuklar kendilerini kendini gerçekleştiren kehanetin ortasında bulmakta ve kendilerini yetersiz gördükçe yetersiz bir birey gibi davranmaya başlamaktadırlar (Rohner, 1986).

1.2.4.6.Duygusal tutarsızlık

Duygusal tutarlılık, engel, başarısızlık, zorluk ve stres karşısında bireyin duygusal dengesini koruyabilmesidir. Duygusal açıdan dengeli olan kişiler, günlük yaşamın getirdiği stresler karşısında dayanıklıdırlar ve gerginlik, endişe, sinirlilik yaşamadan çözüme ulaşabilmektedirler. Çeşitli olaylar karşısında duygusal durumları değişse bile, kısa bir süre sonra eski hallerine geri dönebilmektedirler (Rohner, 1986).

Duygusal olarak tutarlı olmayan bireylerin günlük yaşamdaki duygu durumları dalgalanmalar göstermektedir. Farklı uçtaki duygular arasında kolaylıkla geçiş yapabilmektedirler.

Örneğin bir an çok neşeliyken sonrasında karamsarlığa kapılabilmektedirler. Çok sakin oldukları bir anda birden gerilebilmektedirler. Günlük küçük streslerin karşısında bile büyük tepkiler verebilen bu bireyler olaylar karşısında yoğun üzüntü yaşayabilmektedirler (Rohner, 1986).

Anne babası tarafından reddedilen çocukların “ege gücü” ve stres toleransı daha azdır (Eryavuz,2006). Bu sebeple anne babası tarafından kabul edilen çocuklara göre duygusal açıdan daha tutarsız tepkiler vermekte ve strese karşı daha az dayanıklıdırlar (Rohner, 1986).

1.2.4.7.Olumsuz dünya görüşü

EKAR’a göre, olumsuz dünya görüşü bireyin yaşamı, evreni ve varoluşun özünü olumlu ya da olumsuz algılama eğilimi ile ilgilidir. Bakış açısı insanların yaşamla ilgili sahip oldukları düşünceleri içermektedir. Bakış açısı olumlu olan biri temelde dünyayı iyi, güvenilir ve güzel olarak değerlendirme eğilimindeyken; bakış açısı olumsuz olan biri yaşamı kötü, güvensiz, tehdit edici ve çirkin olarak değerlendirme eğilimindedir (Rohner, 2005).

Rohner’e göre bu dünya görüşü bireyin çocukluk yaşantısı, ebeveynlerin kabul ve red edici tutumları ile biçimlenmektedir (Rohner, 1986).

Pek çok araştırmacının üzerinde hem fikir olduğu bir konu vardır ki, çocukluk çağı aile yaşantısı bireyin yetişkinlik hayatını, hayata bakışını, kişiliğini ve tercihlerini büyük ölçüde etkilemektedir. Ebeveyn kabul-reddi ile ilgili çalışmalar tutarlı bir biçimde algılanan ebeveyn reddinin çocukların ve yetişkinlerin psikolojik gelişimi ve kişilik uyumları üzerinde ciddi olarak olumsuz etkileri olduğunu göstermektedir (Rohner, 1994).

Ailesi tarafından reddedilen bir çocuk saldırgan, düşük öz yeterlilik ve öz- saygı algısına sahip, duygusal tutarsızlıklar yaşayan bir birey haline gelebilmektedir. Bir noktadan sonra da yaşadığı tüm bu olumsuzluklar bireyin dünyayı algılayış biçimini etkilemektedir. Bu çocuklar hayatı sadece acı veren ve can yakan bir süreç olarak değerlendirme eğilimindedirler.

Bunun yanında ailesi tarafından reddedilen çocuklar her zaman bu kadar olumsuz kişilik özellikleri göstermeyebilmektedirler. Bazı çocuklar reddedilmelerine rağmen oldukça sağlıklı bir duygusal gelişim gösterebilmekte ve sağlıklı ilişkiler kurabilmektedirler. Bu durum ile ilgili ayrıntılar EKAR'ın Başa Çıkma Kuramı başlığı altında verilmiştir.

1.2.5. EKAR'ın Başa Çıkma Kuramı

Ebeveyn Kabul Red Kuramının baş etme alt başlığında cevap aradığı soru şudur; Aileleri tarafından reddedilen çocuklar bu reddedilme ile nasıl başa çıkmaktadırlar?

Rohner'in kuramında daha önce de belirtildiği gibi, reddedilme yaşayan çocuklar reddedilmelerini yaşadıkları kültüre bağlı olarak farklı şekillerde yaşasalar da, reddedilme davranışı sonucu kişi bir şekilde buna benzer tepki vermektedir.

Başta Amerika Birleşik Devleti olmak üzere yapılan pek çok çalışma sonucunda, çocuk ve yetişkinlerin %80'e yakınının Ebeveyn Kabul Red Kuramının kişilikle ilgili görüşleri doğrultusunda tepki verdikleri belirlenmiştir.

EKAR Kuramı geride kalan kesimi 3'e ayırmıştır. İlk olarak bir bölümü "sorunlu kişiler" olarak adlandırmıştır. Bu kişiler herhangi bir reddedilme yaşamaksızın ruhsal sağlıkları bozuk olan kişilerdir. Bu kişiler devre dışı bırakılarak çalışmalara dâhil edilmemişlerdir.

Baş etme açısından baktığımızda da baş etme şekline bağlı olarak kalan kesim ikiye ayrılmıştır. Bunlardan ilki araçsal baş edicilerdir. Bu kişiler ruhsal sağlıkları bozuk olmalarına rağmen mesleklerinde veya işlerinde ve diğer iş yapmaya yönelik etkinliklerde başarılı olan kişilerdir. Diğeri ise "duygusal baş ediciler"dir. Bu kişiler reddedilmişlik yaşamalarına rağmen duygusal olarak sağlıklı olan kişilerdir.

Literatür incelenmelerine ve kuramsal bilgilere bakıldığından EKAR'ın başa çıkma kuramının çok fazla gelişme kaydetmediği ve üzerinde çok fazla araştırma yapılmadığı görülmektedir(Öngider,2006).

1.2.6. EKAR Kuramı Hakkında Yapılan Çalışmalar

1.2.6.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Yalçinkaya (1997) tarafından yapılan çalışmada babalarından kabul algılayan kadınların romantik ilişkilerinde daha gerçekçi oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Varan (2004) ebeveyn tarafından kabul edilme ve reddedilmenin yetişkinlikteki yakın ilişkilere etkisini araştırmış ve çocukken algılanan kabul edilme ve reddedilmenin yakın ilişkide algılanan kabul edilme ve reddedilme ile anlamlı olarak ilişkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu sonuç hem kız hem de erkekler için anlamlı bulunmuştur. Çalışmada ilişkisinden memnun olan kişilerin çocukken kabul edilmeyi daha çok algıladıkları belirlenmiştir.

Öngider (2006), çalışmasında evli veya boşanmış ailelerde algılanan ebeveyn kabul veya reddinin çocuğun psikolojik uyumu üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini, anne-babası evli 138 çocuk ile anne-babası boşanmış 124 çocuk ve bu çocukların anneleri olmak üzere toplam 524 kişiden oluşmuştur. Araştırmada, çocukların kişilik uyumu açısından, anne-baba kabul reddi ile anne-baba arasındaki çatışmanın, anne-babanın evli ya da boşanmış olmasından daha önemli olduğu bulunmuştur. Ayrıca evli ailelerde babaların çocuğun psikolojik uyumu üzerinde az anneler kadar etkili olduğu; ancak, boşanma sonrasında babaların çocukların üzerindeki bu etkisinin azaldığı ve annenin daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özbeklik (2006), 3-6 yaş arası çocuğu olan 216 anne ile çalışmış ve çalışmasının sonucunda, annenin çocukluğunda kendi annesinden algıladığı kabulün evlilik ve annelik kalitesi açısından önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sarıtaş (2007) 'ın yaptığı çalışmada anne kabul-red algısının ergenlerin psikolojik sıkıntılarına etkisi incelenmiş, yaşları 15-18 arası değişen 356 ergenle yapılan çalışmada ayrılma-reddedilme şemasının, anne red algısı ve öfke arasında aracı rol oynadığı saptanmıştır.

Özyavru(2008) tarafından iki çocuklu ailelerle yürütülmüş olan çalışmada ağabey/abla kabul-reddinin, küçük kardeşlerin üzerindeki etkileri ve diğer aile değişkenleri ile ilişkisi araştırılmıştır. Bu çalışma ile ülkemizdeki ailelerde ağabey/abla kabul reddinin özellikle küçük kardeşin psikolojik uyumunda önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özen(2009) 'in yaptığı çalışmada 680 öğrenci ile çalışılmış ve çalışma sonucunda anneden algılanan kabulün bireyin benlik saygısı ile anlamlı ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Karpat(2010)'ın çalışmasında eşi alkol bağımlısı olan veya olmayan kadınlar, anne-baba kabul reddi, psikolojik uyum, eş kabul reddi ve eşler arası çatışma alanlarında değerlendirilmiştir. Eşi alkol bağımlısı olan grup 69, eşi alkol bağımlısı olmayan grup 71 kişiden oluşmaktadır. Eşi alkol bağımlısı olan kadınların anneleri ile olan ilişkilerinde normal kadınlara göre daha yüksek düzeyde ihmal ve ayrışmamış red algıladıkları saptanmıştır. Eşi alkol bağımlısı olan ve olmayan kadınlar, babalarıyla ilişkilerinde algıladıkları kabul-red açısından farklılaşmamışlardır.

Serbest(2010) tarafından 379 üniversite öğrencisiyle geliştirilen çalışmada üniversite öğrencilerinin algıladıkları baba ve anne kabulünün, baba ilgisi ve depresif belirtilerin yılmazlık düzeylerine etkisi incelenmiş ve araştırma sonucunda anne ve baba kabulünün yılmazlık düzeyine etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Salahur (2010)'un 266 üniversite öğrencisiyle yaptığı çalışma sonucunda, ebeveyn kabul veya red düzeyinin depresyonu yordadığı ve ebeveynlerden algılanan reddin alt boyutları ayrı ayrı incelendiğinde, annenin saldırganlığının babanın ise toplam red düzeyinin depresyonu yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Gültekin (2011)'in, çalışmasında üniversite öğrencilerinin algılanan anne-baba reddiyle baş etmeleri ile denetim odağı, öğrenmede güçlülük ve eş kabul reddiyle ilişkisi incelenmiştir.

Çocuklukta ebeveynler ile yaşananların bugünkü psikolojik uyumları üzerindeki etkisinde eş kabulünün aracılık rolü incelendiğinde, erkeklerde eş kabul-reddi çocuklukta algılanmış olan baba kabulüyle psikolojik uyum arasındaki ilişkiye dolaylı aracılık ederken, kadınlarda hiçbir aracılık rolü saptanmamıştır. Kadınlarda eş kabulü çocuklukta algılanmış olan anne kabulü ile psikolojik uyum arasındaki ilişkiye de aracılık etmemiştir.

Bircan ve Erden (2011)'ın yaşları 15-25 arası değişen 246 ergenle yaptığı çalışmasının sonucunda (140 madde bağımlısı- 106sı madde bağımlısı değil) anne ve babadan algılanan red ve kontrolün madde bağımlılığı ile anlamlı ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kılıç (2012) tarafından 366 öğrenciyle yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn kabul veya red düzeyi, sürekli öfke düzeyi, öfke ifade tarzları ve depresif belirti düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma sonucunda annenin ve babanın toplam red düzeyinin, çocuklarının depresiflik düzeyini pozitif yönde yordadığı sonucuna varılmıştır. Bununla beraber algılanan baba kabul ve reddi düzeyleri incelendiğinde, öfkeyi dışa dönük ifade etmeyi ve öfke kontrolünü en belirleyici yordayan değişkenin düşmanlık/ saldırganlık olduğu gözlenmiş ve babadan algılanan düşmanlık/saldırganlık arttıkça bireydeki öfke kontrolünde azalma olduğu görülmüştür.

Ünüböl'un (2013) çalışmasında Üç Farklı Yaş Grubunda Ebeveyn Kabul-Reddi ve Genel Psikolojik Uyumu incelenmiştir. Araştırmada, 12-14 yaş arasındaki 203 çocuk, 35-45 yaş arasındaki 215 yetişkin ve 60 yaş ve üzerinde 186 yaşlı olmak üzere toplada 604 kişiye ulaşılmıştır. Anne-baba kabul-reddi açısından, çocuk grubunda yer alan bireylerin, yetişkin ve yaşlı bireylerin grubuna göre daha fazla anne-baba kabulü algıladıkları belirlenmiştir.

Aslan(2014)'ın üniversite öğrencilerinin ebeveyn kabul reddi ve intihar olasılığı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışması, 396 katılımcı ile gerçekleşmiştir. Araştırma, ebeveyn kabul reddi, yalnızlık, yaşam amaçları, intihar olasılığının birbirleriyle ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.

Babuşçu(2014) 'nun çalışmasında evli bireylerde ebeveyn kabul-reddi, eş kabul-reddi ve erken dönem uyumsuz şemalar arasındaki ilişki incelenmiştir. Yaşları 23-75 arası değişmekte olan 228 evli katılımcıyla gerçekleştirilen araştırma sonucunda katılımcıların hatırladıkları çocukluk dönemi ebeveyn reddi, algılanan eş reddi ile anlamlı derecede ilişkili bulunmuştur.

Sağlam(2014) tarafından yapılan çalışmada ailesi yanında büyümüş ve yetiştirme yurdunda büyümüş genç yetişkinlerin depresyon düzeyleri karşılaştırılmıştır. Bu çalışmaya göre kişilerin depresyon puanları ve kendini toplama gücü puanları aile yanında yaşamaları ve yurttan yaşamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tüm bu çalışmalar değerlendirildiğinde Türkiye'de yapılan çalışmalar ebeveyn kabul red kontrol kuramı ile bireyin yetişkin yaşamında kurduğu ilişkiler ve bireyin özellikleri arasındaki ilişkiye yoğunlaşmıştır.

1.2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Literatür incelendiğinde kuramın sahibi Rohner'in pek çok kültürde yaptığı çalışmalarda arkadaşlarıyla beraber 24 dile çevrilmiş olan Ebeveyn Kabul Red Ölçeğini kullanmış olduğu görülmektedir.

1980 yılında yaşları 9-11 arasında olan 270 çocuk ile çalışan Rohner, çalışmasında ebeveyn kabul reddi ile kontrol odağı arasındaki ilişkiyi incelemiştir.

Araştırma sonucu çocuğun yaşı ve algılanan ebeveyn kontrolü arttıkça kontrol odağının dışsaldaki içsele doğru kaydığını göstermiştir (Rohner, Rohner, Chaille, 1980).

Rohner ve Rohner (1981) 186 farklı kültürün yer aldığı geniş çaplı bir çalışmada ebeveynliğin sıcaklık ve kontrol boyutuna farklı kültürel kodlarda bakmışlardır. Çalışmanın sonucunda dünyadaki çocukların büyük bir çoğunluğunun ebeveynlerinden sıcaklık algıladıkları, orta seviyede kontrol edicilik algıladıkları ve az bir miktarda düşmanlık ve ihmalkârlık algıladıkları görülmüştür.

Paley, Conger ve Harold (2000) 'un yaptıkları çalışmada yaşları 12-14 Aralığında olan 451 çocuğu 4 yıl boyunca incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda ebeveynleri tarafından kabul gören çocukların arkadaşlık ve kardeşlik ilişkilerinde daha sorunsuz oldukları, ancak ailesi tarafından reddedilen çocukların daha fazla sosyal uyum problemi yaşadığı görülmüştür.

Rohner ve Britner(2002)'in dünya çapında yürüttükleri çalışma sonucunda algılanan ebeveyn kabul reddi ile depresyon, madde kötüye kullanımı, davranım bozukluğu arasında ilişki bulunmuştur.

Parmar ve Rohner (2005) yaptıkları çalışma ile Hindistan'da üniversite eğitimine devam eden gençlerin algıladıkları ebeveyn kabul reddi ile psikolojik uyumlarının ve şimdi eşlerinden algıladıkları kabul reddin ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Akt. Varan, 2005).

Kazarian, Moghnie ve Martin(2010) 283 genç yetişkinle yaptıkları çalışma sonucunda genç yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn kabul reddinin mizahın gelişimine katkı sağlayabileceğine ve bunun da öznel iyi oluşu etkileyeceği sonucuna ulaşmışlardır.

Tüm bu çalışmalar değerlendirildiğinde yurt dışı çalışmaların Türkiye ile benzer bir biçimde ebeveyn kabul red kontrol kuramının yetişkin ilişkiyle ilişkisine yönelik çalışmalar yapmışlardır.

Ancak bireyin romantik ilişki eğilimlerinin ve kendini toparlama gücünün bir arada bulunduğu bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan çalışma ile ebeveyn kabul red kuramının bireyin romantik ilişki eğilimleri ile ilişkisi konusunda yapılacak çalışmalara öncülük edilmek istenmiştir.

1.3. Kendini Toparlama Gücü

Kendini toparlama gücü; Latince “resiliens” kökünden türemiştir ve bir maddenin esnek olması ve aslına kolayca dönebilmesini ifade etmektedir (Greene, 2002). Kendini toparlama gücü kavramı ilk kez Amerika’da ele alınmıştır. 19. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren Horatio Alger’in hikâyelerinde ve kitaplarında fakir ve evsiz kişilerin iyi, güçlü bir iradeyle ve sıkı bir çalışmayla zorlukların üstesinden gelmesi işlenmiştir(Akt. Eryılmaz, 2012).

1950’lerden sonra ise alkolik bir aileden gelme, istismarcı bir eşe sahip olma veya yaşamı tehdit eden hastalıkları olması gibi risklere rağmen, duygusal bozukluklar veya sosyal uyumsuzluklar göstermeyen bireyleri ifade etmek için “ayakta kalanlar” (survivor) terimi kullanılmıştır (Akt. Altundağ, 2013).

Kendini toparlama gücü, Benard (1991) tarafından gelişim sürecinde yüksek risk faktörlerinin varlığına rağmen başarılı uyumu sağlayan koruyucu mekanizmalar veya özellikler olarak tanımlanmıştır. Kendini toparlama gücü, olumsuz durumlarla, engellerle ve belirsizliklerle karşılaşan bireyin bu olumsuzluklar karşısında sergilediği başa çıkma, uyum ve başarılı olma becerisidir (Block ve Kremen, 1996).

Zor koşullar altında olumlu ve beklenmedik başarılar kazanma ve sıra dışı koşul ve durumlara uyum sağlama becerisine sahip olan bireyler için “resilient” (çabuk iyileşen, kendini çabuk toparlayan kişi) kelimesi, bir kişilik özelliği olarak da “resilience” (çabuk iyileşme gücü, kendini toparlama gücü) kelimesi kullanılmaktadır (Terzi, 2008a).

Kendini toparlama gücü kavramı ulusal literatüre, yılmazlık (Öğülmüş 2001, Özcan 2005, Gürkan 2006),kendini toparlama gücü (Terzi 2006), psikolojik sağlamlık (Gizir ve Aydın 2006, Kararımak 2006, Gizir 2007) ve dayanıklılık (Taşgın ve Çetin 2006) gibi adlarla da çevrilmiştir.

1.3.1. Kendini Toparlama Gücüne Yönelik Risk Faktörleri

Kendini Toparlama Gücü üzerine yapılan çalışmalarda bireyler için koruyucu olan ve risk taşıyan faktörler üzerine yoğunlaşmıştır (Akt. Terzi,2008a). Koruyucu faktörler, bir kişide veya çevrede stres yaratan durum ve koşulların etkilerini azaltan özelliklerdir. Kendini toparlama gücüne yönelik risk faktörleri kendi içinde üçe ayrılmaktadır.

Aileye yönelik risk faktörleri, ebeveyn yoksunluğu, ebeveyn hastalığı, ebeveynlerin boşanmış olmaları, tek ebeveyne sahip olma, ebeveyn- çocuk arası iletişim bozukluğu ve aile içi şiddettir.

Bireysel risk faktörleri, kişinin özgüven eksikliği, başa çıkma becerilerine sahip olamaması, uyum problemleri yaşaması, sosyal değerlere ait bir bilincin oluşmaması, öz yeterlilik sahibi olmaması ve agresif bir kişilik özelliği sergilemesidir.

Sosyal risk faktörleri, düşük sosyoekonomik düzey, göç ve işsizlik gibi toplumsal olaylar, niteliksiz çevre koşullarıdır.

1.3.2. Kendini Toparlama Gücüne Yönelik Koruyucu Faktörler

Risk faktörleri, olumsuz bir durumun ortaya çıkma olasılığını artıracak ya da olası bir problemin süregelmesine neden olacak etkiler olarak tanımlanmıştır (Kirby & Fraser, 1997).Risk faktörlerinin tersi olarak bireyin kendini toparlama gücüne yönelik koruyucu faktörler de kendi içinde üçe ayrılmaktadır.

Bireysel koruyucu faktörler: Kişinin özgüven sahibi oluşu, özsaygı, öz yeterlik, entelektüel kapasitenin yüksek oluşu, sosyal becerilerinin yeterli oluşu, herkes tarafından becerikli, iyi kabul edilme, zekâ, iç kontrol odağı, akademik beceriler, iyimser bir bakış açısına sahip oluşu, olumlu ruh hali, mizah anlayışı, dil ve konuşma yeteneği, olumlu akran ilişkileri, sosyal duyarlılık sahibi oluşu, empati, problem çözme becerileri, kendince ve diğerlerince değer verilen yeteneklere sahip olma, kendine değer vermesi birey için koruyucu faktörlerdir (Akt.Kararımak, 2006).

Aile ile ilgili koruyucu maddeler: Anne-baba ile yakın ilişki içinde olması, sosyo-ekonomik açıdan avantajlı bir durumda olması, iyi ebeveyn niteliklerine sahip olması, çekirdek aile dışındaki destekleyici ve sıcak aile bağlarına sahip olması, aile içinde etkili iletişim becerileri kişinin ailesel koruyucu faktörleridir.(Kararımak, 2006).

Sosyal koruyucu faktörler: Kişinin aile dışındaki bir yetişkin ile olumlu ve sıcak bir ilişki içinde olabilmesi, sosyal bir çevrenin içinde yer alması, iyi okullarda eğitim görmesi sosyal koruyucu faktörlerdir. (Akt.Kararımak, 2006).

1.3.3. Kendini Toparlama Gücü Yüksek Bireylerin Özellikleri

Kendini toparlama gücü yüksek olan kişiler, yaşamlarında ne yapmak istediklerini kolayca belirleyebilirler, problemlerin ortaya çıkmasını engelleyebileceklerine inanırlar ve var olan durumu düzeltmede geçmişine göre daha iyi olabilme gücüne sahiptirler (Akt.Bulut, Doğan ve Aydoğdu, 2013). Kendini toparlama gücü yüksek bireylerin pek çok özelliği bulunmaktadır. Bu özellikler doğuştan gelen ve sonradan kazanılan olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu özellikler şu şekilde sıralanabilir(Akt.Gürkan, 2006).

Doğuştan gelen kişilik özellikleri;

- Sakin bir mizaç/karaktere sahip olmak
- Başkalarından olumlu tepkiler alma yeteneği

Sonradan kazanılan kişilik özellikleri;

- Başkalarına karşı empatik ve sevecen tavırlar içerisinde olmak
- Sağlıklı iletişim becerilerine sahip olmak
- Kendisi ile ilgili espri yapabilme yeteneğine sahip olmak
- Kimlik duygusuna sahip olmak
- Bağımsız hareket edebilme yeteneğine sahip olmak
- Sağlıksız ortam ve kişilerden uzak durma yeteneğine sahip olmak
- Bir amaca ve gelecek duygusuna sahip olmak (Akt. Gürkan, 2006).

1.3.4. Kendini Toparlama Gücüne Yönelik Araştırmalar

1.3.4.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Gökçe (1993) çalışmasında üniversite öğrencilerinin kendini toplama gücü ile ruh sağlığının ilişkisini incelemiştir. 326 öğrencinin katıldığı çalışmada kendini toplama gücü düzeyi arttıkça ruh sağlığının olumlu yönde etkilendiği saptanmıştır.

Durak (2002) yaptığı çalışmada 380 üniversite öğrencisi ile kendini toplama gücünün stres ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkide etkisini incelemiş ve kendini toplama gücünün stres ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkide etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Özcan (2005) 'ın yapmış olduğu araştırmada lise öğrencilerinin sahip oldukları kendini toplama gücü özellikleri ve koruyucu faktörler ailelerinin birlikte olma- boşanma durumuna ve öğrencilerin cinsiyetlerine göre karşılaştırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Ankara ili Mamak ilçesindeki liselerden 70'i anne-babası boşanmış, 82'si anne-babası birlikte yaşayan olmak üzere, toplam 152 öğrenciden oluşmaktadır. Boşanmış ailelerin çocukları okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerindeki öğrenci tanıma formlarından yararlanılarak tespit edilmiştir. Araştırmada, anne-babası birlikte olan lise öğrencilerinin sahip olduğu kendini toplama gücü özellikleri ve koruyucu faktörler anne babası boşanmış olanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Terzi (2005) çalışmasında, öznel iyi olmaya ilişkin kendini toplama gücü modelini test etmiştir. Araştırmanın örneklemini Gazi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 395 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilere çalışma kapsamında 'Bilişsel Değerlendirme Ölçeği', 'Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği-IIIR', 'Başa Çıkma Yolları Ölçeği', 'Benlik Saygısı Ölçeği', 'Sürekli Kaygı Envanteri' ve 'Yaşam Doyumu Ölçekleri' uygulanmıştır.

Araştırmada stresli yaşam durumlarını bilişsel değerlendirme, stresle başa çıkma, kendini toparlama gücü kişilik özelliği iyi olmayı dolaylı olarak etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Gürkan(2006) çalışmasında üniversite öğrencileriyle çalışmıştır ve grupla psikolojik danışmanın kendini toparlama gücüne etkisini incelemiştir. Araştırmanın sonucunda, yapılandırılmış grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin kendini toparlama gücünün arttırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Çelen, Eren- Gümüş, Özcan (2008) tarafından yapılan çalışmada Türk ergenlerinde kendini toparlama gücü ve benlik algısı aralarındaki ilişki incelenmiştir. Sonuçlar, benlik algısının kendini toparlama gücü puanlarını yordamadığını ortaya koymuştur.

Terzi (2008b), tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinde kendini toparlama gücünün içsel koruyucu faktörlerle ilişkisini incelenmiştir. Sonuçlar, öğrencilerin kendini toparlama gücü puanlarının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmadığı ve bu puanların iyimserlik, öz yeterlik ve problem çözme başa çıkma puanları arasında pozitif yönde anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre ise kendini toparlama gücü üzerinde, toplam grup ile kız ve erkeklerde iyimserlik, öz yeterlik ve problem çözme odaklı başa çıkma değişkenleriyle anlamlı düzeyde yordayıcısı olduğu belirlenmiştir.

Güloğlu ve Kararımak (2010) üniversite öğrencilerinde yalnızlığın yordayıcısı olarak benlik saygısı ve kendini toparlama gücü incelemiştir. Yalnızlık ile benlik saygısı ve kendini toparlama gücü arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Karavardar (2010), tarafından yapılan çalışmada, Psikolojik yıldırma ile kendini toparlama gücü , algılanan sosyal destek, hakkını arama ve stresle başa çıkma yollarını kullanma kişilik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Sonuç olarak, psikolojik yıldırma ile psikolojik yıldırmaya direnç gösteren kişilik özelliklerinden kendini toparlama gücü, algılanan sosyal destek, hakkını arama ve stresle başa çıkma yollarını kullanabilme kişilik özellikleri ile psikolojik yıldırma arasında ters yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki belirlenmiştir.

Kararırmak ve Siviş-Çetinkaya (2011) tarafından yapılan çalışmada benlik saygısının ve denetim odağının kendini toparlama gücü üzerine etkisi incelendiğinde, kendini toparlama gücü ve denetim odağı arasında negatif yönlü korelasyon bulunmuştur. Bu bulgu, denetim odağı dış etkenlere bağlandıkça psikolojik sağlamlığın azaldığını göstermektedir. Benzer şekilde, denetim odağı benlik saygısı ve pozitif duygular ile negatif yönde ilişkili bulunmuştur.

Aydoğdu'nun (2013) çalışmasında üniversite öğrencilerinin kendini toparlama gücü puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Kızların erkeklere göre kendini toparlama gücü daha yüksektir ya da erkeklerin kızlara göre kendini toparlama gücü daha yüksektir ifadesi doğru değildir.

1.3.4.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Werner ve Smith'in 1955-1995 boyunca Kauai'de yaptığı 40 yıl süren boylamsal çalışma kendini toparlama gücü ile ilgili yapılan en önemli araştırmalardan biridir. Bu araştırmada, doğum komplikasyonu olan, ailesinde psikopatoloji öyküsü ve ebeveynleri arasında anlaşmazlık görülen ya da kronik yoksulluk içinde büyümüş çocukların biyolojik, psikolojik ve sosyal risk faktörlerinden nasıl etkilendikleri incelenmiştir.

Ebeveynlerde alkolizm öyküsü ya da ruhsal bir rahatsızlığı olan erkeklerde kırk yaşına gelindiğinde olumsuz sonuçlara yatkınlık tespit edilmiştir.

Erken yaşta gebe kalan ve çocukluğunda zihinsel yetersizlik tanısı alan kişilerin ciddi sağlık sorunu geliştirme eğilimleri daha yüksektir. Ayrıca daha fazla stresli yaşam olayıyla karşılaşanların diğerlerine nazaran daha ciddi sağlık problemleri yaşadıkları görülmüştür (Werner, 2004)

Voegler (2000) tarafından barınakta yaşayan 9-15 yaş grubundaki 50 çocuk ve anneleriyle görüşerek evsiz gençlerin kendini toplama gücü üzerinde kümülatif riskin etkisini azaltmada çocuk ve anne faktörlerinin rolü araştırılmıştır. Çocukların kendini toplama gücü çeşitli ölçeklerce ölçülen, yüksek risk karşısında sosyal davranışlar, sosyal yaşantılar ve efektif yanıtlardan yüksek puan alma ile tanımlanmıştır. Çocukların kendini toplama gücü ile en çok, bilişsel yetenek, uyum, sosyal öz-etkililik gibi bireysel özellikler ilişkili bulunmuştur.

Campbell-Sills, Cohan ve Stein(2006) tarafından, üniversite öğrencilerinde kendini toplama gücü, kişilik özellikleri, başa çıkma tarzları ve psikiyatrik belirtiler arasındaki ilişkileri incelenmiştir.

Kendini toplama gücü kişilik boyutlarından vicdanlılık ve dışa dönüklük ile olumlu yönde; nevrozizm ile olumsuz yönde ilişkili bulunmuştur. Başa çıkma tarzlarının psikolojik sağlamlığı kişilik boyutlarından daha önemli derecede yordadığı görülmektedir. Görev yönelimli başa çıkma psikolojik sağlamlık ile olumlu yönde ilişkiliyken, duygu yönelimli başa çıkma olumsuz yönde ilişkili olarak bulunmuştur.

1.4.Araştırmanın Amacı

1.4.1. Araştırmanın Amacı

Yapılan literatür taraması doğrultusunda EKAR kuramı, ortaya çıktığından bu yana pek çok araştırmaya konu olmuştur (Eryavuz, 2006).

Yapılan çalışmalar algılanan ebeveyn kabul reddinin yetişkinlik yaşamında yakın ilişkilerde çeşitli bağlantılarını ele almıştır. Bunlardan en yaygın olanları algılanan ebeveyn kabul reddinin psikolojik uyum, yetişkinlikte eşten algılanan ebeveyn kabul red ve bağlanma stillerini açıklamaya yönelik çalışmalardır.

Algılanan ebeveyn kabul reddinin, romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi ve kendini toparlama gücü ile ilişkisine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Ancak literatür taraması ışığında algılanan ebeveyn kabul reddinin romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Buradan hareketle, araştırmanın **temel amacı, beliren yetişkinlik döneminde, romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi ile algılanan ebeveyn kabul-red düzeyi arasındaki ilişkide kendini toparlama gücünün aracılık rolünü inceleyerek bu konuda yapılacak yeni çalışmalara yol göstermektir.**

Bu amaçla aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur.

1.4.2. Araştırmanın Hipotezleri

H1: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasında ilişki vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasında ilişki yoktur.

H2: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasında ilişki vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasında ilişki yoktur.

H3: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toplama gücü arasında anlamlı ilişki vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toplama gücü arasında anlamlı ilişki yoktur.

H4: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toplama gücü arasında anlamlı ilişki vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toplama gücü arasında anlamlı ilişki yoktur.

H5: Beliren yetişkinlikte romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi ile kendini toplama gücünün ilişkisi vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi ile kendini toplama gücünün ilişkisi yoktur.

H6: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık rolü vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasındaki ilişkide kendini toparlama gücünün aracılık rolü yoktur.

H7: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasındaki ilişkide kendini toparlama gücünün aracılık rolü vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasındaki ilişkide kendini toparlama gücünün aracılık rolü yoktur.

H8: Romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H0: Romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi cinsiyete göre farklılaşmamaktadır.

1.4.3. Araştırmanın Diğer Sorusu

S1: Algılanan ebeveyn kabul red düzeyi cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

1.4.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

- Araştırmanın örneklemini Kocaeli Üniversitesi'nde ve İstanbul Kültür Üniversitesi'nde eğitim görmekte olan bireyler oluşturmaktadır.
- Araştırma kapsamında incelenen algılanan ebeveyn kabul red düzeyi, Ebeveyn Kabul Red Ölçeğinin ölçtüğü alt alanlarla sınırlıdır.

- Araştırma kapsamında incelenen romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi Çok Boyutlu İlişki Ölçeğinin ölçtüğü alt alanlarla sınırlıdır.
- Araştırma kapsamında incelenen kendini toparlama gücü, Kendini Toparlama Gücü ölçeğinin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

1.4.5. Araştırmanın Varsayımları

- Araştırmanın örnekleminin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.
- Araştırmada kullanılan ölçekler geçerli ve güvenilirlerdir.
- Örneklem grubunu oluşturan bireyler, ölçekleri dürüştçe cevaplandırmışlardır.

1.4.6. Kavramlar

Beliren Yetişkin: Ergenlik dönemi ile yetişkinlik dönemini birbirine bağlayan, genellikle 18 ile 25 yaşlar arasında yaşanan, bireylerin yaşamın farklı alanlarında kazanımlar elde ettiği bir gelişim dönemidir (Arnett, 2000).

Kendini Toparlama Gücü: Bireyin stresli yaşam olayları sonrası, yaşamını tekrar eski haline getirebilme gücüdür (Terzi, 2006).

Ebeveyn Kabul Reddi: EKAR Kuramı, çocuklukta algılanan ebeveyn kabul ve reddinin nedenlerini ve çocuk ve yetişkinlerin davranışsal, bilişsel ve duygusal gelişimleri üzerine olası sonuçlarını açıklamaya çalışan bir sosyalizasyon kuramıdır (Rohner, 1975).

Çok Boyutlu İlişki Ölçeği: Yakın ilişkiler ile ilgili çeşitli psikolojik eğilimleri ölçmek amacıyla Snell, Schicke ve Arbeiter (2002) tarafından geliştirilmiş kendilik değerlendirme ölçeğidir (Akt.Büyükşahin,2005).

1.5. Araştırmanın Önemi

Yaşam ilişkiler üzerine kuruludur. Carnavale(2002) “Danışmanlıktaki tüm sorunlar ilişki sorunlarıdır.” diyerek aslında yaşamda ilişkilerin ne kadar önemli olduğuna vurgu yapmıştır. Bir bebek dünyaya ilk geldiği anda anne-babası/ bakım vereni ile ilk ilişkisini kurmaktadır. Bu ilişkinin niteliği bireyin daha sonraki ilişkilerine de ışık tutmaktadır. Çocuğun anne babayla kurduğu ilişkinin yaşamın farklı yönleri ile ilişkilendirilmesi pek çok araştırmaya konu olmuştur. Bu çalışmalar literatür taramasında da yer verildiği gibi genellikle akademik başarı, şiddet, arkadaşlık ilişkileri, öfke kontrolü gibi konular üzerine yoğunlaşmıştır.

Üniversite yıllarında kurulan romantik ilişkiler, yetişkinlik döneminde kurulacak yakın ilişkilerin niteliğini ve bireyin evlilik sürecinde eşiyile ilişkisini belirleyebilmektedir (Furman, 2002). Kılıç (1995) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada, öğrencilerin % 25’inin karşı cins ile ilişki kurmada, % 21’inin yabancılar ile ilişki kurmada ve % 14’ünün aileleri ile sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir (Akt. Dost, 2007).

Erkan, Özbay, Cihangir-Çankaya ve Terzi (2012)’e göre ise, üniversite öğrencilerinin problem yaşadıkları ilk üç alan sırasıyla **duygusal problemler**, akademik problemler ve ekonomik problemlerdir.

Günümüzde ebeveyn kabul red düzeyi hakkında sayısız çalışma yapılmış ve kuramın gelişimini sağlayan pek çok sonuca ulaşılmıştır. Bu araştırmaların genel olarak tekrar ettiği konular öznel iyi oluş, psikolojik uyum ve yetişkin kabul reddi

üzerinedir. Tüm bunların ortak paydada buluştuğu, sınırlarının daha net bir şekilde belirlendiği ve aşamalı bir sürece sahip bir araştırma henüz yapılmamıştır.

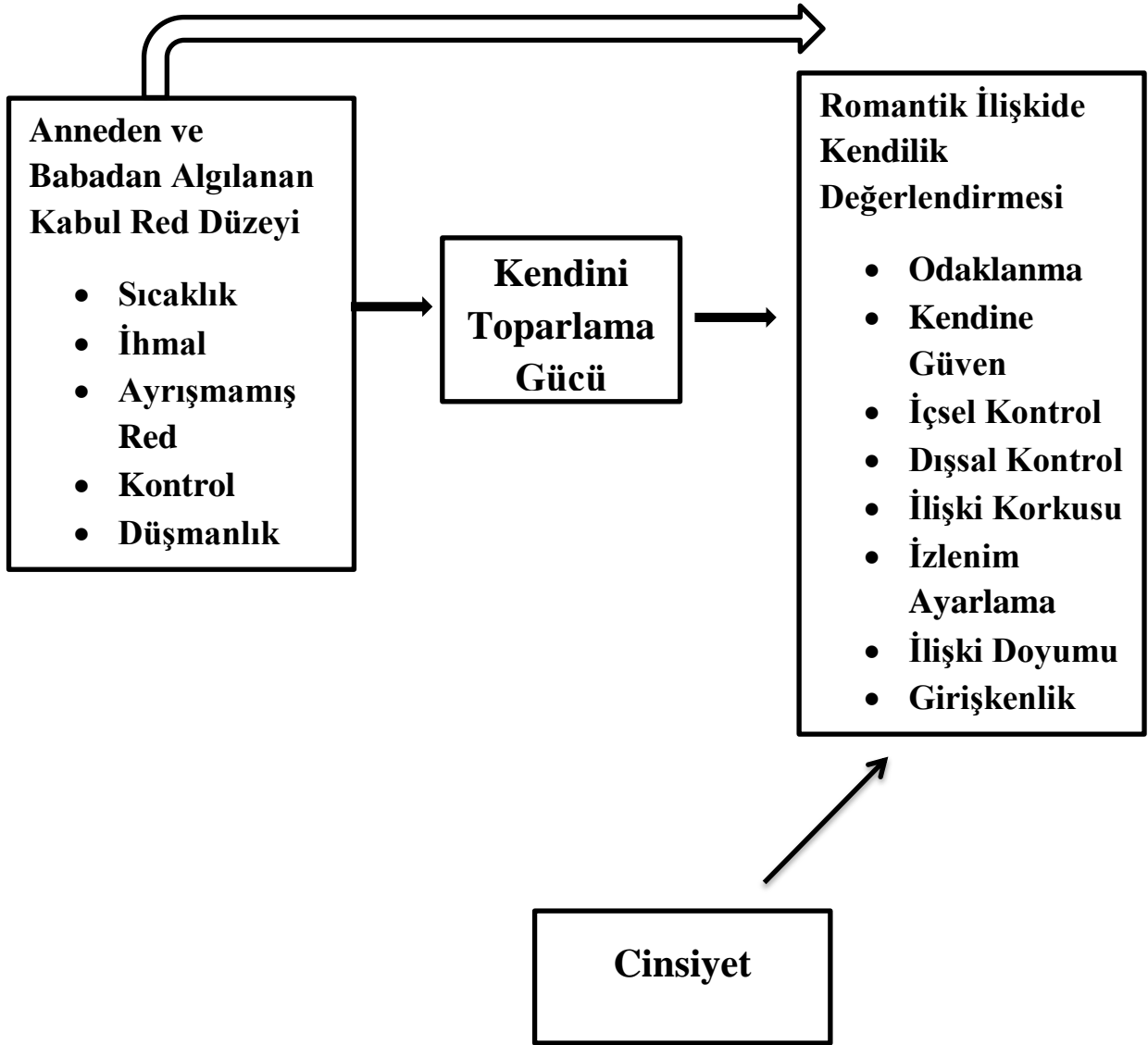
Bu çalışma ile bireylerin anne baba kabul/reddinin, beliren yetişkinlik döneminde romantik ilişki eğilimleriyle ilişki ve kendini toplama gücünün rolü görünebilir olacaktır. Bu şekilde bireylerin yetişkinlik öncesi geçirdikleri bu önemli süreçte kendini tanıma ve kestirilebilir sorun alanlarını tespit etme anlamında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bununla beraber beliren yetişkinlik döneminde bireyin algıladığı ebeveyn kabul red düzeyinin bireyin kendi yaşamına yapmış olduğu etkiler saptanabilirse ebeveynlerin bu konuda bilinçlendirilmesi ve duyarlı hale getirilmesi mümkün olabilecektir.

2. BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Şekil 2.1.1. Araştırmanın Modeli

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini İstanbul ve Kocaeli'nde okumakta olan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini İstanbul Kültür Üniversitesi'nde ve Kocaeli Üniversitesi'nde okumakta olan yaşları 19 ile 27 arasında değişen 200 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu, Ebeveyn Kabul Red Kontrol Ölçeği Yetişkin Formu, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve Kendini Toparlama Gücü Ölçeği kullanılmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu(Ek 1), araştırmacı tarafından hazırlanmış 10 soruluk, katılımcılara dair genel bilgilere yönelik bir formdur. Bu formda bireyin cinsiyeti, yaşı, sosyo-ekonomik durumu, vb. demografik değişkenler sorulmuştur.

2.3.2. Ebeveyn Kabul Red Kontrol Ölçeği (Yetişkin Formu)

Ebeveyn Kabul-Red Ölçeği (EKRÖ) (Ek 2) algılanan ebeveyn kabul-reddinin değerlendirilmesi amacıyla 1978 yılında Rohner ve ark. tarafından geliştirilmiştir. Altmış maddelik EKRÖ dört alt ölçekten oluşmaktadır:

1. Sıcaklık alt ölçeği (20 madde)

Örnek: "Bana karşı yumuşak ve iyi kalplidir".

2. Düşmanlık/Saldırganlık alt ölçeği (15 madde)

Örnek: "Bana bir sürü kırıcı şey söyler".

3. İhmal ve kayıtsızlık alt ölçeği (15 madde)

Örnek: "Onu rahatsız etmediğim sürece benimle ilgilenmez".

4. Ayırışmamış ret alt ölçeği (10 madde)

Örnek: "Benden hoşlanmıyor gibi".

Kabul-red ile ilgili yukarıda açıklanan dört alt ölçenin toplam puan bireylerin "ebeveyni tarafından kabul edilme-reddedilme" algısını göstermektedir. Bu puanlar 60 ile 240 arasında değişmekte; 60 puan en yüksek düzeyde kabul algısını gösterirken, 240 puan en yüksek düzeyde ret algısını göstermektedir. EKRÖ'de yer alan maddeler "hemen hemen her zaman doğru", "bazen doğru", "nadiren doğru", "hiç bir zaman doğru değil" biçiminde dördümlü likert tipi bir ölçek üzerinde yanıtlanmaktadır. Değerlendirme bu yanıtlara sırasıyla 4, 3, 2 ve 1 puan verilerek yapılmaktadır. EKRÖ'nün Çocuk/Ergen EKRÖ ve Yetişkin EKRÖ olmak üzere iki ayrı formu vardır. Her iki formda aynı maddeler yer almakta, ancak maddeler zaman kipi açısından farklılaşmaktadır. Çocuk/Ergen EKRÖ'nün maddeleri şimdiki zaman kipi ile yazılmışken (örneğin, "Beni başkalarına över") Yetişkin EKRÖ'de aynı maddeler dili geçmiş zaman kipi ile yazılmıştır (örneğin, "Beni başkalarına överdi"). Çocuk/Ergen EKRÖ, 9-17 yaşlar arasındaki çocukların anne-babalarıyla ilişkilerinde "algıladıkları" kabul-reddi değerlendirmektedir. EKRÖ, anne ve baba için ayrı ayrı doldurulmaktadır. Ölçeğin 27 maddesi ters puanlanmaktadır. EKRÖ'de bu dört ölçeğe ait puanların toplanması ile elde edilen toplam puan bireyin anne ve babasından ne kadar kabul/red algıladığına yönelik genel bir sonuç vermektedir.

Baba ile ilişkide algılanmakta olan kabul-reddin değerlendirildiği EKRÖ, "Baba EKRÖ", anne ile ilişkide algılanmakta olan kabul-reddin değerlendirildiği EKRÖ ise, "Anne EKRÖ" olarak adlandırılmaktadır.

Daha sonra Rohner tarafından ölçeğe, 13 maddeden oluşan "Kontrol" alt ölçeği eklenmiştir. Kontrol alt ölçeği çocuğun ebeveyninin kontrolüne yönelik algılarını ölçme amacıyla geliştirilmiştir. Rohner, "kontrol boyutunu", bir ucunda düşük ebeveyn kontrolü (izin vericilik, örneğin: "Canım ne isterse yapmama izin verir"), diğer ucunda katı ebeveyn kontrolü (kısıtlayıcılık, örneğin: "Yaptığım her şeyi kontrol etmek ister") olan bir uzantıda kavramsallaştırmıştır. (Öngider, 2006)

Yetişkin EKRÖ/K'nin ülkemizdeki güvenirlik ve geçerlik çalışması Varan(2003) tarafından, yaşları 17 ile 78 arasında değişen yaklaşık 1700 denekle gerçekleştirilmiştir. Hem "normal" hem de "klinik" örneklerle yapılan çalışmada Yetişkin EKRÖ'nün hem Anne hem de Baba formlarına ait alt-ölçeklerin iç-tutarlık katsayıları .86 ile .96 arasında değişmiştir.

Yapılan analizler sonucunda örneklem grubumuz için toplam iç-tutarlık katsayısı anne formu için .94 baba formu için .96 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular ölçeğin, ülkemizdeki çocuk ve yetişkinlerin ebeveyn kabul-red ve kontrolü algılarını güvenilir ve geçerli bir şekilde değerlendirdiğini göstermektedir.

2.3.3. Çok Boyutlu İlişki Ölçeği

Çok Boyutlu İlişki Ölçeği (ÇBİÖ- The Multidimensional Relationship Questionnaire) (Ek 3) Snell, Schicke ve Arbeiter (2002) tarafından geliştirilmiştir. ÇBİÖ yakın ilişkileri çok boyutlu olarak ölçen, 60 maddelik bir ölçektir ve 5 basamaklı Likert tipi ölçek olarak puanlanmaktadır. Bir uçta yer alan 'benim için hiç uygun değil' ifadesine 1 puan, diğer uçta yer alan 'benim için çok uygun' ifadesine 5 puan verilmektedir.

Özgün ölçek, ilişkide kendine güven, ilişkiye saplantı, içsel ilişki denetimi (kontrolü), ilişki farkındalığı, ilişki kaygısı, ilişki korkusu, ilişki girişkenliği, ilişki depresyonu, ilişki izlenimi ayarlamacılığı, ilişki doyumu, ilişki güdüsü ve dışsal ilişki denetimi (kontrolü) olmak üzere oniki alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçekten 12 ayrı puan alınmakta ve puanların artması, ilgili boyutun arttığı anlamına gelmektedir (Büyükşahin, 2006).

Ölçek Türkçe'ye Büyükşahin (2005) tarafından uyarlanmıştır. Ankara'da okuyan 480 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan uyarlama çalışmasında yapılan faktör analizi sonucunda, 7 maddenin hiçbir faktör altına girmediği saptanmıştır. Ayrıca bu maddelerin madde test korelasyon değerlerinin de düşük olduğu gözlenmiştir. Bu nedenlerle söz konusu maddeler ölçekten çıkartılmıştır. Uyarlanan bu ölçekte İlişkiye yüksek düzeyde odaklanma, ilişki doyumu, ilişki korkusu/kaygısı, ilişki izlenimi ayarlama, ilişkide kendine güven, dışsal ilişki kontrolü, ilişki girişkenliği ve içsel ilişki kontrolü olmak üzere 8 alt ölçek bulunmaktadır. Ölçeğin 18,27,28,39 ve 50. Maddeleri ters kodlanmaktadır.

Ölçeğin ölçüt geçerliğini belirlemek amacıyla İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ) kullanılmıştır. Ölçeğin alt ölçekleri ile İDÖ arasındaki ilişkilerin -.39 ile .67 arasında değiştiği bulunmuştur ve bu değerler beklenen yöndedir.

Ölçeğin güvenilirlik düzeyini belirlemek amacıyla ise, iç tutarlılık katsayısı, iki yarım güvenilirliği ve test tekrar test güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır Test tekrar test güvenilirliği için ölçek 117 katılımcıya 15 gün arayla tekrar uygulanmıştır. Bunun sonucunda, test tekrar test güvenilirlik katsayısı .80 olarak bulunmuştur.

480 üniversite öğrencisinden elde edilen iç tutarlılık katsayısı (Cronbach alfa) ise .81'dir. Ölçeğin İki yarım güvenilirliği de .83'dür. Her bir alt ölçeğin iç tutarlılık katsayıları .73 ile .91; iki yarım güvenilirliği de .72 ile .90 arasında değişmektedir. (Büyükşahin, 2006)

Yapılan analizler sonucunda örneklem grubu için toplam iç-tutarlık katsayısı çok boyutlu ilişki ölçeği için .88 olarak hesaplanmıştır.

2.3.4. Kendini Toparlama Gücü Ölçeği

Bireyin yaşadığı olumsuzluklar karşısında gösterdiği uyumu ve başa çıkma becerisini ölçen Kendini Toparlama Gücü ölçeği(Ek 4), Wagnild ve Young (1993) tarafından geliştirilmiştir. Terzi (2006) tarafından geçerlik güvenirlik çalışmaları yapılarak Türkçe'ye uyarlanmıştır.

Ölçeğin Cronbach alpha güvenirlik katsayısı .82; test tekrar test güvenirlik katsayısı $r = .84$ olarak saptanmıştır. Ölçeğin madde toplam korelasyonları ise .03 ile .69 arasında bulunmuştur (Terzi, 2006). Yapılan analizler sonucunda örneklem grubu için toplam iç-tutarlık katsayısı kendini toparlama gücü için .91 olarak hesaplanmıştır.

Ölçek 24 maddelik 7'li Likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 24, en yüksek puan ise 168'dir. Yüksek puan kendini toparlama gücü düzeyinin yüksek olduğunu ifade etmektedir Ölçekte ters madde bulunmamaktadır.. Bu ölçek psikolojik dayanıklılığı belirlemek amacıyla kullanılacaktır. Ölçek bireylerin olumsuz olaylara uyum ve üstesinden gelme özelliğini ölçmektedir.

2.4. İşlem

Araştırmacı tarafından rastlantısal olarak seçilen 200 üniversite öğrencisine Kişisel Bilgi Formu, Ebeveyn Kabul/Red- Kontrol Ölçeği Anne/Baba Formu ve Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve Kendini Toparlama Gücü Ölçeği uygulanmıştır. Bireyler çalışmaya gönüllü olarak katılmıştır. Toplam uygulama süresi 25-30 dakika arasında sürmüştür.

2.4.1. Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen verilerin istatistiki analizinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 22 for Windows programı kullanılmıştır. Çalışmanın verileri değerlendirilirken tamamlayıcı istatistiksel analizler olarak frekans dağılımı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapmaları da hesaplanmıştır. Araştırmanın amacı ve hipotezleri temel alınarak t testi, hiyerarşik regresyon analizi, çoklu regresyon analizi, pearson çarpım moment korelasyon analizi uygulanmıştır. Sonuçlar, $p < .05$ anlamlılık düzeyi baz alınarak değerlendirilmiştir.

3.BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerine yönelik tanımlayıcı bulgular ve verilerin çözümlenmesinden elde edilen bulgular ile bulguların yorumlarına yer verilmektedir.

3.1. Tanımlayıcı Bulgular

Tablo 3.1. Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans (N)	Yüzde (%)
Kadın	127	63,5
Erkek	73	36,5
TOPLAM	200	100

Tablo 3.1.'de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların %63,5'i kadın, %36,5'i ise erkektir.

Tablo 3.2. Örneklem Grubunun Eğitim Gördüğü Fakülteye Göre Dağılımı

Fakülte	Frekans (N)	Yüzde (%)
Eğitim Fakültesi	15	7,5
Fen Edebiyat Fakültesi	104	52
İletişim Fakültesi	81	40
TOPLAM	200	100

Tablo 3.2.'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan bireylerin %7,5'i Fen Edebiyat Fakültesinde, %52'si İletişim Fakültesinde ve %40'ı Eğitim Fakültesinde eğitim görmektedir.

Tablo 3.3. Örneklem Grubunun Eğitim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf	Frekans (N)	Yüzde (%)
1. sınıf	55	27,5
2. sınıf	67	33,5
3. sınıf	60	30,0
4. sınıf ve üzeri	18	9,0
TOPLAM	200	100

Tablo 3.3.'de görüldüğü gibi örneklem grubunun %27,5'i 1. Sınıfa, %33,5'i 2. Sınıfa, %30'u 3. Sınıfa ve %9'u 4 ve üzeri sınıfa devam etmektedirler.

Tablo 3.4. Örneklem Grubunun Anne ve Babanın Medeni Durumuna Göre Dağılımı

Anne&Baba	Frekans (N)	Yüzde (%)
Anne baba sağ ve birlikte	170	85
Anne baba sağ ve ayrı	19	9,5
Anne sağ, baba vefat etmiş	6	3,0
Baba sağ, anne vefat etmiş	5	2,5
TOPLAM	200	100

Tablo 3.4.'de görüldüğü gibi örneklem grubunun %85'inin anne ve babası sağ olup birlikte yaşamaktadırlar. %9,5'inin anne ve babası sağ fakat ayrı yaşamaktadırlar. %3'ünün babası, %2,5'inin de annesi vefat etmiştir.

Tablo 3.5. Örneklem Grubunun Annenin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Annenin Eğitim Durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
İlkokul	79	39,5
Ortaokul	33	16,5
Lise	56	28,0
Üniversite	32	16,0
TOPLAM	200	100

Tablo 3.5’ de belirtildiği üzere örneklem grubunun %39,5’inin annesi ilkokul, %16,5’inin annesi ortaokul, %28’inin annesi lise ve %16’sının annesi üniversite mezunudur.

Tablo 3.6. Örneklem Grubunun Babanın Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Babanın Eğitim Durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
İlkokul	39	19,5
Ortaokul	38	19,0
Lise	74	37
Üniversite	49	24,5
TOPLAM	200	100

Tablo 3.6.’da görüldüğü gibi örneklem grubunun %19,5’inin babası ilkokul, %19’unun babası ortaokul, %37’sinin babası lise ve %24, 5’inin babası üniversite mezunudur.

Tablo 3.7. Örneklem Grubunun İlişki Durumuna Göre Dağılımı

İlişki Durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
İlişkisi var	81	40,5
Sözlü/Nişanlı	2	1
Evli	1	0,5
İlişkisi yok	116	58,0
TOPLAM	200	100

Tablo 3.7.'de görüldüğü gibi örneklem grubunun %40,5'inin ilişkisi vardır. %1'i nişanlı, %0,5'i evlidir. %58'inin ilişkisi yoktur.

Tablo 3.8. Örneklem Grubunun İlişki Durumunu Aileye Bildirme Durumuna Göre Dağılımı

İlişki	Ebeveynleri	Frekans (N)	Yüzde (%)
Haberdar Etme Durumu			
Ebeveynlerime ilişkiyi söylemem.	59	29,5	
Yalnızca anneme söylerim	66	33	
Yalnızca babama söylerim	0	0	
Her ikisine de söylerim.	75	37,5	
TOPLAM	200	100	

Tablo 3.8.'de görüldüğü gibi örneklem grubunun %29,5'i ilişki durumlarını ebeveynlerine söylemezken, %33'ü yalnızca annesine, %37,5'i de hem annesine hem de babasına söylemektedir. Örneklem grubunda ilişki durumunu annesinden saklayarak yalnızca babasına söyleyen kimse yoktur.

3.2. Açıklayıcı Bulgular

Açıklayıcı Bulgular kısmında sunulan tablolarda kullanılan kısaltmalar “Kısaltmalar Listesinde” açıklanmıştır.

3.2.1.Örneklem Grubunun Anneden Algıladığı Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Arasında İlişkinin Değerlendirilmesi

Tablo 3.9.Örneklem Grubunun Anneden Algıladığı Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Arasında İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonucu

		ODK	İDOY	İKOR	İAYR	KGVN	DKON	GRŞKN	İKON	İTOP
ASIC	r	,022	-,125	,160	,140	-,185	,161	-,218*	-,161	-,004
	Anlamlılık Seviyesi	,757	,079	,24	,048	,009	,023	,000	,023	,953
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200
ADUS	r	,053	-,135	,223*	,134	-,216*	,106	-,217*	-,148	,013
	Anlamlılık Seviyesi	,461	,059	,000	,059	,000	,135	,000	,037	,860
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200
AİHM	r	,002	-,233*	,291*	,155	-,293*	,161	-,245	-,157	-,020
	Anlamlılık Seviyesi	,982	,000	,000	,029	,000	,023	,000	,027	,781
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200
AAYRED	r	,044	-,127	,267*	,144	-,264*	,113	-,231*	-,147	,019
	Anlamlılık Seviyesi	,535	,075	,000	,042	,000	,112	,000	,039	,796
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200

AKON	r	,087	,091	-,034	-,012	,038	,007	-,005	-,039	,006
	Anlamlılık Seviyesi	,220	,204	,637	,871	,597	,916	,945	,580	,936
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200
ANNE	r	,043	-,154	,235*	,156*	-,245*	,160	-,251*	-,178	,006
	Anlamlılık Seviyesi	,546	,030	,000	,027	,000	,024	,000	,012	,935
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200

*p<.01

Tablo 3.9’da belirtildiği üzere anneden algılanan sıcaklık ile girişkenlik alt boyutu arasında negatif yönde anlamlı ilişki vardır ($r = -.218$; $p < .01$). Buna göre anneden algılanan sıcaklık arttıkça girişkenlik azalmaktadır. Anneden algılanan düşmanlık ile ilişki korkusu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki vardır ($r = -.223$; $p < .01$). Buna göre anneden algılanan düşmanlık arttıkça ilişki korkusu artmaktadır. Anneden algılanan düşmanlık ile kendine güven ($r = -.216$; $p < .01$) ve girişkenlik ($r = -.217$; $p < .01$) alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı ilişki vardır. Anneden algılanan düşmanlık arttıkça romantik ilişkide kendine güven ve girişkenlik azalmaktadır.

Anneden algılanan ihmal ile ilişki doyumu ($r = -.233$; $p < .01$) ve kendine güven ($r = -.293$; $p < .01$) arasında negatif yönde anlamlı ilişki vardır. Anneden algılanan ihmal arttıkça romantik ilişki doyumu ve kendine güven azalmaktadır. Ebeveyn kabul red toplam puanı ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin ilişki korkusu alt boyutunda ($r = .235$; $p < .01$) pozitif yönde anlamlı ilişki vardır. Örneklem grubunun anneden algıladıkları red düzeyi arttıkça ilişki korkusu da artmaktadır.

Anneden algılanan kabul red toplam puanı ile kendine güven ($r = -.245$; $p < .01$) ve girişkenlik ($r = -.178$; $p < .01$) alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı ilişki vardır. Örneklem grubunun anneden algıladıkları ebeveyn toplam red düzeyi arttıkça kendine güven ve girişkenlik düzeyleri azalmaktadır.

Bununla beraber anneden algılanan toplam kabul red puanı ile odaklanma, ilişki doyumu, izlenim ayarlama, dışsal kontrol, içsel kontrol alt puanları arasında ve toplam ilişkide kendilik değerlendirmesi puanı arasında ilişki saptanamamıştır.

3.2.2. Örneklem Grubunun Babadan Algıladığı Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Arasında İlişkinin Değerlendirilmesi

Tablo 3.10. Örneklem Grubunun Babadan Algıladığı Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Arasında İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonucu

		ODK	İDOY	İKOR	İAYR	KGVN	DKON	GİRİSG	İKON	İTOP
BSIC	r	,087	-,178	,219	,047	-,236*	,093	-,153	-,062	,006
	Anlamlılık Seviyesi	,225	,013	,002	,514	,000	,191	,032	,384	,936
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200
BDUS	r	,049	-,207	,217	,107	-,293*	,101	-,149	-,154	-,025
	Anlamlılık Seviyesi	,494	,004	,002	,134	,000	,158	,036	,030	,732
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200
BİHM	r	,123	-,218	,263*	,058	-,274*	,079	-,138	-,066	,018
	Anlamlılık Seviyesi	,085	,002	,000	,417	,000	,269	,052	,354	,797
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200

BAYRED	r	,058	-,216	,222	,102	-,284*	,111	-,150	-,169	-,022
	Anlamlılık Seviyesi	,420	,002	,002	,151	,000	,119	,035	,017	,757
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200
BKON	r	-,056	,090	-,091	,084	,057	,152	,088	006	,038
	Anlamlılık Seviyesi	,436	,211	,203	,239	,427	,033	,220	,934	,601
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200
BABA	r	,080	-,208*	,244*	-,093	-,288*	,133	-,152	-,118	,003
	Anlamlılık Seviyesi	,266	,001	,000	,194	,000	,062	,033	,114	,968
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200

*p<.01

Tablo 3.10’da belirtildiği üzere babadan algılanan sıcaklık ile romantik ilişkide kendine güven arasında negatif yönde anlamlı ilişki vardır($r = -.236$; $p < .01$). Babadan algılanan sıcaklık arttıkça romantik ilişkide kendine güven azalmaktadır. Benzer şekilde babadan algılanan düşmanlık ile romantik ilişkide kendine güven arasında da negatif yönde anlamlı ilişki vardır. ($r = -.293$; $p < .01$) Babadan algılanan düşmanlık arttıkça romantik ilişkide kendine güven azalmaktadır.

Babadan algılanan ihmal ile romantik ilişki korkusu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki vardır. Babadan algılanan ihmal arttıkça romantik ilişki korkusu da artmaktadır($r = .263$; $p < .01$). Babadan algılanan ihmal ile romantik ilişkide kendine güven arasında negatif yönde anlamlı ilişki vardır. ($r = -.274$; $p < .01$) Babadan algılanan ihmal arttıkça romantik ilişkide kendine güven de artmaktadır.

Babadan algılanan ayrışmamış red ile romantik ilişkide kendine güven arasında negatif yönde anlamlı ilişki vardır ($r = -.284$; $p < .01$). Babadan algılanan ayrışmamış red arttıkça romantik ilişkide kendine güven azalmaktadır.

Ebeveyn kabul red toplam puanı ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin ilişki korkusu alt boyutunda ($r = .244$; $p < .01$) pozitif ilişki vardır. Kişilerin babadan algıladıkları red düzeyi arttıkça ilişki doyumu da artmaktadır. Babadan algılanan kabul red toplam puanı ile ilişki doyumu ($r = -.208$; $p < .01$) ve kendine güven ($r = -.288$; $p < .01$) alt boyutları arasında negatif ilişki vardır. Kişilerin babadan algıladıkları ebeveyn toplam red düzeyi arttıkça kendine güven ve ilişki doyumu düzeyleri azalmaktadır. Bununla beraber babadan algılanan toplam kabul red puanı ile odaklanma, izlenim ayarlama, dışsal kontrol, girişkenlik ve içsel kontrol alt puanları arasında ve toplam ilişkide kendilik değerlendirme puanı arasında ilişki saptanamamıştır.

Tablo 3.11. Örneklem Grubunun Anneden Algıladığı Toplam Ebeveyn Kabul Red Puanı İle Kendini Toparlama Gücü Puanı Arasındaki İlişkiyi Değerlendirmek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonucu

		Kendini Toparlama Gücü
	r	-,284*
ANNE	Anlamlılık Seviyesi	,000
	N	200

* $p < .01$

Anneden algılanan toplam ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toplama gücü arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır ($r = -.284$, $p < .01$) Anneden algılanan red arttıkça kendini toplama gücü azalmaktadır.

Tablo 3.12. Örneklem Grubunun Babadan Algıladığı Toplam Ebeveyn Kabul Red Puanı İle Kendini Toparlama Gücü Puanı Arasındaki İlişkiyi Değerlendirmek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonucu

		Kendini Toparlama Gücü
	r	-,309*
BABA	Anamlılık Seviyesi	,000
	N	200

*p<.01

Babadan algılanan toplam ebeveyn kabul reddi düzeyi ile kendini toparlama gücü arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır ($r = -.309$ $p < .01$) Babadan algılanan red arttıkça kendini toparlama gücü azalmaktadır.

Tablo 3.13. Örneklem Grubunun Kendini Toparlama Gücü ile Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi arasındaki ilişkiyi Değerlendirmek Amacıyla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonucu

		ODK	İDOY	İKOR	İAYR	KGVN	DKON	GİRİSG	İKON	İTOP
KTG	r	-,032	,248*	-,283*	-,121	,378*	,094	,363*	,242*	,077
	Anamlılık Seviyesi	,656	,000	,000	,088	,000	,185	,000	,000	,279
	N	200	200	200	200	200	200	200	200	200

*p<.01

Kendini Toparlama Gücü puanı ile romantik ilişki korkusu korkusu($r = -.283$, $p < .01$) alt boyutu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Kendini toparlama gücü arttıkça ilişki korkusu azalmaktadır.

Kendini Toparlama Gücü ile ilişki doyumu($r = .248$ $p < .01$ kendine güven($r = .378$, $p < .01$), girişkenlik($r = .363$, $p < .001$) ve içsel kontrol ($r = .242$, $p < .01$) alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki vardır. Buna göre kendini toparlama gücü arttıkça ilişki doyumu, kendine güven, girişkenlik ve içsel kontrol artmaktadır. Kendini toparlama gücü ile odaklanma, izlenim ayarlama, dışsal kontrol alt boyutlarında ve çok boyutlu ilişki ölçeği toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır ($p > .01$).

3.2.3. Örneklem Grubunun Anneden Algıladığı Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Arasında İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesi

Araştırmada bulunan değişkenlerin aracı değişken olarak rolü incelenirken Baron ve Kenny (1986)'nin belirlediği ölçütler kullanılmıştır. Aracı değişkenin modele katkısı Sobel (1982) z testi ile incelenmiştir. Baron ve Kenny (1986)'nin ölçütleri şu şekilde açıklanmıştır:

- 1) Yordayıcı ve yordanan değişken arasındaki ilişki anlamlı olmalıdır.
- 2) Aracı değişken ve yordayıcı değişken arasındaki ilişki anlamlı olmalıdır.
- 3) Aracı değişken ile yordanan değişken arasındaki ilişki anlamlı olmalıdır.
- 4) Aracı değişken ile yordayıcı değişken eş zamanlı olarak regresyon analizine girildiğinde daha önce yordayıcı ve yordanan değişken arasında var olan anlamlı ilişki anlamlı olmaktan çıkmalı ya da daha önceki anlamlılık düzeyi azalmalıdır (Baron ve Kenny, 1986).

Tablo 3.11/12/13 incelendiğinde birinci ve ikinci koşulun sağlandığı tespit edilmiştir. 3. Koşul ise yalnızca bazı alt boyutlarca sağlanmaktadır. Bu sebeple model bu alt boyutlar için revize edilmiştir.

Tablo 3.14. Örneklem Grubunun Anneden Algıladığı Kendilik Değerlendirmesi İlişki Korkusu Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonucu

Analiz Aşaması	Yordayıcı Değişken	Yordanan Değişken	R	R2	Uyar. R2	β	T	p
1	Anneden Algılanan Toplam EKR	Romantik İlişki Korkusu	,235*	,055	,050	,24	,339	,000
2	Anneden Algılanan Toplam EKR	Romantik İlişki Korkusu	,325*	,106	,097	,17	2,38	,000
	Kendini Toparlama Gücü					-,23	3,36	,000

*p<.001

Tabloya göre analiz bulguları, modele ilk aşamada giren Anneden algılanan toplam ebeveyn kabul red puanının romantik ilişki korkusunu anlamlı düzeyde yordadığına ve romantik ilişki korkusuna ilişkin varyansın %5,5ini açıkladığına işaret etmektedir. Modele ikinci aşamada kendini toparlama gücünün dahil olması ile anneden algılanan toplam ebeveyn kabul red puanının kendini toparlama gücü ile birlikte romantik ilişki korkusuna ilişkin varyansın %10'unu açıkladığı görülmüştür. Ayrıca anneden algılanan toplam ebeveyn kabul reddine ilişkin beta değerinin ,24'den ,17'ye düştüğü görülmüştür. Yapılan sobel testi sonucunda beta değerindeki bu farkın anlamlı olduğu gözlenmiştir (Sobel z:2,38, p<.001) Yapılan analiz sonucuna göre anneden algılanan kabul red düzeyi ile romantik ilişki korkusu arasındaki ilişkide kendini toparlama gücünün kısmi aracı rolünün olduğu gözlenmiştir.

Tablo 3.15. Örneklem Grubunun Anneden Algıladığı Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Kendine Güven Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonucu

Analiz Aşaması	Yordayıcı Değişken	Yordanan Değişken	R	R2	Uyar. R2	β	T	p
1	Anneden Algılanan Toplam EKR	Romantik İlişkide Kendine Güven	,245*	,060	,055	,035	-3,5	,000
2	Anneden Algılanan Toplam EKR Kendini Toparlama Gücü	Romantik İlişkide Kendine Güven	,406*	,165	,157	-,149 ,339	-2,19 4,97	,000 ,000

*p<.001

Tabloya göre analiz bulguları, modele ilk aşamada giren Anneden algılanan toplam ebeveyn kabul red puanının romantik ilişkide kendine güven değişkenini anlamlı düzeyde yordadığına ve romantik ilişkide kendine güvene ilişkin varyansın %6'sını açıkladığına işaret etmektedir. Modele ikinci aşamada kendini toparlama gücünün dahil olması ile anneden algılanan toplam ebeveyn kabul red puanının kendini toparlama gücü ile birlikte romantik ilişkide kendine güvene ilişkin varyansın %16sını açıkladığı görülmüştür. Ayrıca anneden algılanan toplam ebeveyn kabul reddine ilişkin beta değerinin ,035'den ,-,149'a düştüğü görülmüştür. Yapılan sobel testi sonucunda beta değerindeki bu farkın anlamlı olduğu gözlenmiştir. (Sobel z: 3,12, p<.001). Yapılan analiz sonucuna göre anneden algılanan kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendine güven arasındaki ilişkide kendini toparlama gücünün kısmi aracı rolünün olduğu gözlenmiştir.

Tablo 3.16. Beliren Yetişkinlikte Anneden Algılanan Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Girişkenlik Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonucu

Analiz Aşaması	Yordayıcı Değişken	Yordanan Değişken	R	R2	Uyar. R2	β	T	P
1	Anneden Algılanan Toplam EKR	Romantik İlişkide Girişkenlik	,251*	,063	,058	-,251	3,63	,000
2	Anneden Algılanan Toplam EKR	Romantik İlişkide Girişkenlik	,396*	,157	,149	-,311	-2,33	,000
	Kendini Toparlama Gücü					,320	4,68	,000

*p<.001

Tabloya göre analiz bulguları, modele ilk aşamada giren Anneden algılanan toplam ebeveyn kabul red puanının romantik ilişkide girişkenlik değişkenini anlamlı düzeyde yordadığına ve romantik ilişkide girişkenliğe ilişkin varyansın %6'sını açıkladığına işaret etmektedir. Modele ikinci aşamada kendini toparlama gücünün dahil olması ile anneden algılanan toplam ebeveyn kabul red puanının kendini toparlama gücü ile birlikte romantik ilişkide girişkenliğe ilişkin varyansın %15'ini açıkladığı görülmüştür. Ayrıca anneden algılanan toplam ebeveyn kabul reddine ilişkin beta değerinin -,251'den -,311'e düştüğü görülmüştür. Yapılan sobel testi sonucunda beta değerindeki bu farkın anlamlı olduğu gözlenmiştir (Sobel z: 3,33, p<,001). Yapılan analiz sonucuna göre anneden algılanan kabul red düzeyi ile romantik ilişkide girişkenlik arasındaki ilişkide kendini toparlama gücünün kısmi aracı rolünün olduğu gözlenmiştir.

3.2.4. Örneklem Grubunun Babadan Algıladığı Ebeveyn Kabul Red Düzeyi İle Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Arasında İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesi

Tablo 3.17. Örneklem Grubunun Babadan Algıladığı Kendilik Değerlendirmesi İlişki Korkusu Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonucu

Analiz Aşaması	Yordayıcı Değişken	Yordanan Değişken	R	R2	Uyar. R2	β	T	P
1	Babadan Algılanan Toplam EKR	Romantik İlişki Korkusu	,244*	,060	,055	,244	3,517	,000
2	Babadan Algılanan Toplam EKR	Romantik İlişki Korkusu	,326*	,107	,097	,174	2,437	,000
	Kendini Toparlama Gücü					,228	-3,191	,000

*p<.001

Tabloya göre analiz bulguları, modele ilk aşamada giren babadann algılanan toplam ebeveyn kabul red puanının romantik ilişkide ilişki korkusu değişkenini anlamlı düzeyde yordadığına ve romantik ilişki korkusuna ilişkin varyansın %6'sını açıkladığına işaret etmektedir.

Modele ikinci aşamada kendini toparlama gücünün dahil olması ile babadan algılanan toplam ebeveyn kabul red puanının kendini toparlama gücü ile birlikte romantik ilişki korkusuna ilişkin varyansın %10'unu açıkladığı görülmüştür. Ayrıca babadan algılanan toplam ebeveyn kabul reddine ilişkin beta değerinin ,244'den ,174'e düştüğü görülmüştür. Yapılan sobel testi sonucunda beta değerindeki bu farkın anlamlı olduğu gözlenmiştir (Sobel z: 3,92, p<,001). Yapılan analiz sonucuna göre babadan algılanan kabul red düzeyi ile romantik ilişki korkusu arasındaki ilişkide kendini toparlama gücünün kısmi aracı rolünün olduğu gözlenmiştir.

Tablo 3.18. Örneklem Grubunun Babadan Algıladığı Kendilik Değerlendirmesi İlişki Doyumu Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonucu

Analiz Aşaması	Yordayıcı Değişken	Yordana n Değişken	R	R2	Uyar. R2	β	T	P
1	Babadan Algılanan Toplam EKR	Romantik İlişki Doyumu	,208*	,043	,038	,208	-2,97	,000
2	Babadan Algılanan Toplam EKR	Romantik İlişki Doyumu	,285*	,081	,072			
	Kendini Toparlama Gücü					-,146	-2,0	,000
						,205	2,83	,000

*P<.001

Tabloya göre analiz bulguları, modele ilk aşamada giren babadan algılanan toplam ebeveyn kabul red puanının romantik ilişki doyumu değişkenini anlamlı düzeyde yordadığına ve romantik ilişki korkusuna ilişkin varyansın %4'ünü açıkladığına işaret etmektedir.

Modele ikinci aşamada kendini toparlama gücünün dahil olması ile babadan algılanan toplam ebeveyn kabul red puanının kendini toparlama gücü ile birlikte romantik ilişki doyumuna ilişkin varyansın %8'ini açıkladığı görülmüştür. Ayrıca babadan algılanan ebeveyn kabul reddine ilişkin beta değerinin ,208'den -,146'ya düştüğü görülmüştür.

Yapılan sobel testi sonucunda beta değerindeki bu farkın anlamlı olduğu gözlenmiştir (Soel z: 3,12, p<.001). Yapılan analiz sonucunda babadan algılanan kabul red düzeyi ile romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkide kendini toparlama gücünün kısmi aracı rolünün olduğu gözlenmiştir.

Tablo 3.19. Örneklem Grubunun Babadan Algıladığı Kendilik Değerlendirmesi Kendine Güven Alt Boyutu Arasındaki İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolünün Değerlendirilmesine İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonucu

Analiz Aşaması	Yordayıcı Değişken	Yordanan Değişken	R	R2	Uyar. R2	β	T	p
1	Babadan Algılanan Toplam EKR	Romantik İlişkide Kendine Güven	,288	,083	,078	-,190	-4,197	,000
2	Babadan Algılanan Toplam EKR	Romantik İlişkide Kendine Güven	,418	,177	,166	-,288	-2,765	,000
	KTG					,318	4,636	,000

*p<.001

Tabloya göre analiz bulguları, modele ilk aşamada giren babadan algılanan toplam ebeveyn kabul red puanının romantik ilişkide ilişki korkusu değişkenini anlamlı düzeyde yordadığına ve romantik ilişkide kendine güvene ilişkin varyansın %8'ini açıkladığına işaret etmektedir. Modele ikinci aşamada kendini toparlama gücünün dahil olması ile babadan algılanan toplam ebeveyn kabul red puanının kendini toparlama gücü ile birlikte romantik ilişkide kendine güvene ilişkin varyansın %17'sini açıkladığı görülmüştür. Ayrıca babadan algılanan toplam ebeveyn kabul reddine ilişkin beta değerinin -,190'dan -,288'e düştüğü görülmüştür.

Yapılan sobel testi sonucunda beta değerindeki bu farkın anlamlı olduğu gözlenmiştir (Sobel z: 3,75, p<,001). Yapılan analiz sonucuna göre babadan

algılanan kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendine güven arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün kısmi aracı rolünün olduğu gözlenmiştir.

Tablo 3.20 Örneklem Grubunun Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmelerinin Cinsiyete Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirlemek İçin Yapılan İki Bağımsız Örneklemli T Testi Sonuçları

	Gruplar	N	Ortalama	Ss	Df	t	p
İlişki Doyumu	KADIN	127	30,0155	7,1	200	-1,113	,256
	ERKEK	73	31,1944	6,6			
İzlenim Ayarlama	KADIN	127	13,5118	8,4	200	-,083	,520
	ERKEK	73	13,5753	7,9			
Kendine Güven	KADIN	127	17,9291	4,9	200	-,064	,497
	ERKEK	73	17,9726	5,6			
Dışsal Kontrol	KADIN	127	11,7402	4,5	200	,570	,930
	ERKEK	73	11,3973	4,7			
Girişkenlik	KADIN	127	14,6929	4,3	200	-0,420	,960
	ERKEK	73	14,9041	3,6			
İçsel Kontrol	KADIN	127	13,0394	3,4	200	-0,847	,553
	ERKEK	73	13,4521	3,2			
Odaklanma	KADIN	127	35,7795	3,2	200	-0,645	,665
	ERKEK	73	34,8630	3,5			
İlişki Korkusu	KADIN	127	25,0797	9,4	200	-0,681	,390
	ERKEK	73	24,2603	10,1			

*p<.005

Tablo 3.20'ye göre kadınlar ve erkekler arasında romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin ilişki doyumu, ilişki korkusu, içsel kontrol, dışsal kontrol, girişkenlik, odaklanma, izlenim ayarlama ve kendine güven alt boyutlarında anlamlı bir farklılık yoktur (p>.005)

Tablo 3.21 Örneklem Grubunun Algıladıkları Ebeveyn Kabul Red Düzeyinin Cinsiyete Göre Farklılık Gösterip Göstermediğini Belirlemek İçin Yapılan İki Bağımsız Örneklemli T Testi Sonuçları

	Gruplar	N	Ortalama	Ss	Df	t	p
ASIC	KADIN	127	43,6508	15,45850	200	-1,050	,295
	ERKEK	73	46,0685	15,97944			
ADUS	KADIN	127	24,0952	7,20603	200	-,897	,371
	ERKEK	73	25,1096	8,45340			
AİHM	KADIN	127	25,6270	7,74982	200	-1,588	,114
	ERKEK	73	27,5616	9,13021			
AAYRED	KADIN	127	14,9921	4,07037	200	-1,190	,274
	ERKEK	73	15,7260	5,27115			
AKON	KADIN	127	31,4921	5,00199	200	-2,268	,024
	ERKEK	73	33,1644	5,03050			
BSIC	KADIN	127	47,8425	17,52070	200	-1,623	,099
	ERKEK	73	52,0423	16,33702			
BDUS	KADIN	127	22,6142	9,29332	200	-1,657*	,002
	ERKEK	73	26,9859	10,16506			
BİHM	KADIN	127	29,2835	10,22128	200	-3,069	,064
	ERKEK	73	32,0563	9,68635			
BAYRED	KADIN	127	14,5748	5,90469	200	-1,865	,015
	ERKEK	73	16,8028	6,51727			
BKON	KADIN	127	31,0556	6,16221	200	-2,453	,077
	ERKEK	73	32,6761	6,13602			
BABA	KADIN	127	145,5317	38,47902	200	-1,775*	,003
	ERKEK	73	160,5634	37,20742			
ANNE	KADIN	127	139,8571	31,37584	200	-1,623	,106
	ERKEK	73	147,6301	34,51469			

Tablo 3.20'ye göre Kadınların babadan algıladıkları düşmanlık puanları ($t = -1,657$; $p < .005$) ve babadan algılanan toplam puanları ($t = -1,775$ $p < .005$) erkeklere göre anlamlı derecede düşüktür.

4. BÖLÜM

TARTIŞMA

Araştırmanın temel amacı, beliren yetişkinlik döneminde, romantik ilişkide kendilik değerlendirilmesi ile algılanan ebeveyn kabul-red düzeyi arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık rolünü inceleyerek bu konuda yapılacak yeni çalışmalara yol göstermektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın temel hipotezleri ve soruları şunlardır;

H1: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasında ilişki vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasında ilişki yoktur.

H2: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasında ilişki vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasında ilişki yoktur.

H3: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toplama gücü arasında anlamlı ilişki vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toplama gücü arasında anlamlı ilişki yoktur.

H4: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toplama gücü arasında anlamlı ilişki vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toplama gücü arasında anlamlı ilişki yoktur.

H5: Beliren yetişkinlikte romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi ile kendini toplama gücünün ilişkisi vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi ile kendini toplama gücünün ilişkisi yoktur.

H6: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık rolü vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık rolü yoktur.

H7: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık rolü vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık rolü yoktur.

H8: Romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H0: Romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi cinsiyete göre farklılaşmamaktadır.

S1: Algılanan ebeveyn kabul red düzeyi cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

Bu bölümde araştırmanın bulguları ilgili literatür eşliğinde tartışılacaktır.

4.1. Ebeveyn Kabul Red Düzeyi ile Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi İlişkisi

H1: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirme arasında ilişki vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirme arasında ilişki yoktur.

Araştırmanın temel hipotezleri çerçevesinde H1 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre anneden algılanan sıcaklık ile girişkenlik alt boyutu arasında negatif yönde, anneden algılanan düşmanlık ile ilişki korkusu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Anneden algılanan düşmanlık ile kendine güven ve girişkenlik alt boyutları arasında ve anneden algılanan ihmal ile ilişki doyumu ve kendine güven arasında negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin ilişki korkusu alt boyutu arasında pozitif yönde, anneden algılanan kabul red düzeyi ile kendine güven ve girişkenlik alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı ilişki vardır (Bakınız Tablo 3.9.).

H2: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirme arasında ilişki vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirme arasında ilişki yoktur.

Elde edilen analizlerin sonucunda H2 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre babadan algılanan sıcaklık ile romantik ilişkide kendine güven arasında negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Benzer şekilde babadan algılanan düşmanlık ile romantik ilişkide kendine güven arasında da negatif yönde, babadan algılanan ihmal

ile romantik ilişki korkusu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir.

Babadan algılanan ihmal ile romantik ilişkide kendine güven arasında negatif yönde anlamlı ilişki vardır. Babadan algılanan ayrışmamış red ile romantik ilişkide kendine güven arasında negatif yönde anlamlı ilişki vardır

Ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin ilişki korkusu alt boyutu arasında pozitif ilişki vardır. Babadan algılanan kabul red toplam puanı ile ilişki doyumu ve kendine güven alt boyutları arasında negatif ilişki vardır. Bununla beraber babadan algılanan toplam kabul red düzeyi ile odaklanma, izlenim ayarlama, dışsal kontrol, girişkenlik ve içsel kontrol alt boyutları arasında ve toplam ilişkide kendilik değerlendirmesi arasında ilişki saptanamamıştır (Bakınız Tablo 3.10.).

Sonuçları değerlendirdiğimizde ebeveyn kabul reddi ile romantik ilişkilerde kendilik değerlendirmesinin kendine güven, girişkenlik, ilişki doyumu, ilişki korkusu alt boyutları birbiriyle ilişkilidir. Literatür kısmında değindiğimiz üzere Rohner'in (1975) kuramına göre de çocuklukta ebeveynlerden algılanan kabul veya reddin yetişkinlikteki romantik ilişkilerde önemli bir role sahip olduğu belirtilmiştir.

Benzer şekilde araştırma bulguları Yalçınkaya'nın (1997) yapmış olduğu çalışmanın bulgularıyla da paraleldir. Yalçınkaya (1997), çalışmasında Türkiye'deki kadınların bağlanma biçimleri ve ebeveyn kabul veya red düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemiş ve anne babasından kabul gören kadınların "güvenli" bağlanma sergiledikleri ilişkiler içerisinde olduğu sonucuna varmıştır. Sonrasında Varan(2005) tarafından ülkemizde yapılmış olan çalışmada ebeveyn kabulü ve yetişkinlerin romantik ilişkileri arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. .36, (p<.01) ve .33, (p<.01)

Benzer bir biçimde Caner (2009) 'in çalışması göstermiştir ki algılanan ebeveyn biçimleri ile eşe yönelik değerlendirmeler arasında ilişki vardır. Çifçi(2010)'nin çalışmasında da ebeveyn ilişkisine dair hissedilen yabancılaşma ve iletişimi azaltma boyutları ile bireylerin akranlarına ve romantik ilişkilerine dair

kaygılı ve kaçınan bağlanma boyutları arasında pozitif yönde ilişki olduğu görülmüştür.

Salahur (2010) çalışmasında çocukluğunda annesinden kabul gördüğüne inanan bireylerin yetişkinlik döneminde daha “güvenli” romantik ilişkiler içerisinde bulunabileceği ya da tersi olarak; çocukluğunda annesinin reddedici olduğuna inanan bireylerin, yetişkinlik döneminde daha “güvensiz (kaygılı veya kaçınmacı)” ilişkiler içerisinde bulunabileceği sonucuna ulaşmıştır.

Salahur(2010) aynı çalışmada babanın çocuğu tarafından ne kadar ilgili algılanırsa o çocuğun yetişkinlikte daha “güvenli” ilişkiler içerisinde olma ihtimalinin o kadar artacağı sonucuna ulaşmıştır. Kalkan ve Karadeniz-Özbek (2011) tarafından yürütülen araştırmada, bireylerin çocukluklarına dönük olarak algıladıkları duygusal istismar ve ihmalin, yetişkinlikte romantik ilişkilerden uzak durmayı ve ilişki kuramamayı tanımlayan flört kaygısının anlamlı bir yordayıcısı olduğu ortaya çıkmıştır.

4.2. Ebeveyn Kabul Red Düzeyi ile Kendini Toparlama Gücü Arasındaki İlişki

H3: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toparlama gücü arasında anlamlı ilişki vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toparlama gücü arasında anlamlı ilişki yoktur.

Elde edilen analizlerin sonucunda H3 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre örneklem grubunun ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toparlama gücü arasındaki ilişki incelendiğinde, anneden algılanan toplam ebeveyn kabul reddi ile kendini toparlama gücü aracı değişkeni arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Beliren yetişkinleri anneden algılamış olduğu red düzeyi arttıkça kendini toparlama gücü azalmaktadır(Bakınız Tablo 3.11.).

H4: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toparlama gücü arasında anlamlı ilişki vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toparlama gücü arasında anlamlı ilişki yoktur.

Elde edilen analizlerin sonucunda H4 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre babadan algılanan toplam ebeveyn kabul reddi ile kendini toparlama gücü aracı değişkeni arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Beliren yetişkinlerin babadan algıladığı red arttıkça kendini toparlama gücü azalmaktadır (Bakınız Tablo 3.12.).

Rohner ve Britner (2002) 'den aktarıldığı üzere dünyanın çeşitli ülkelerinde yetişkin bireylerle yapılmış olan çalışmalarda yetişkinlik dönemi psikolojik uyumu ile ebeveyn kabulü arasındaki ilişkinin .41 ile .64 arasında değiştiği bulunmuştur. Benzer şekilde Türkiye'de yapılan çalışmalar incelendiğinde de yetişkinlik dönemi psikolojik uyumu ile anne-baba kabulü arasındaki ilişkinin .23 ile .46 arasında değiştiği görülmektedir (Akt. Ünübol, 2011)

Burada kurulan psikolojik uyum ve ebeveyn kabulü arasındaki ilişki çalışmada ortaya atılan kendini toparlama gücü ile ebeveyn kabulü arasındaki ilişkiyle benzerlik göstermektedir.

4.3. Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi ile Kendini Toparlama Gücü Arasındaki İlişki

H5: Beliren yetişkinlikte romantik ilişkide kendilik değerlendirme ile kendini toparlama gücünün ilişkisi vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi ile kendini toparlama gücünün ilişkisi yoktur.

Elde edilen analizlerin sonucunda H5 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre Kendini Toparlama Gücü ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin ilişki korkusu alt boyutu arasında negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır.

Kendini toparlama gücü arttıkça ilişki korkusu azalmaktadır. Kendini Toparlama Gücü ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin ilişki doyumu ve kendine güven, girişkenlik ve içsel kontrol alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Buna göre kendini toparlama gücü arttıkça romantik ilişkide ilişki doyumu, kendine güven, girişkenlik ve içsel kontrol artmaktadır (Bakınız Tablo 3.13.).

Kendini toparlama gücü ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin odaklanma, izlenim ayarlama, dışsal kontrol alt boyutlarında ve çok boyutlu ilişki ölçeği toplam puanı arasında ise anlamlı bir ilişki saptanamamıştır

Erözkan(2004) çalışmasında üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılıkları bağlamında incinebilirlik,depresyon ve başa çıkma stratejileri arasındaki ilişkiyi incelediğinde bu kavramların ilişkili olduğunu saptamıştır. Bununla beraber reddedilme duyarlılığı yüksek bireylerin duygu odaklı başa çıkma tarzlarını kullandıklarını; reddedilme duyarlılığı düşük bireylerin problem odaklı başa çıkma tarzlarını kullandıkları sonucuna ulaşmıştır.

4.4. Algılanan Ebeveyn Kabul Red Düzeyi ile Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi Arasındaki İlişkide Kendini Toparlama Gücünün Aracılık Rolü

H6: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirme arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık rolü vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirme arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık rolü yoktur.

Elde edilen analizlerin sonucunda H6 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin alt boyutlarından; romantik ilişki korkusu, romantik ilişkide kendine güven ve romantik ilişkide girişkenlik arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık rolü olduğu saptanmıştır (Bakınız Tablo 3.14,15,16.).

H7: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirme arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık rolü vardır.

H0: Beliren yetişkinlikte babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirme arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık rolü yoktur.

Elde edilen analizlerin sonucunda H7 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirme alt boyutlarından; romantik ilişki korkusu, romantik ilişkide kendine güven ve romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkide kendini toplama gücünün aracılık rolü olduğu saptanmıştır (Bakınız Tablo 3.17,18,19.).

Rohner'in (1975) kabul red kuramında belirttiği sıcaklık, ihmal, saldırganlık, ayrışmamış red ve kontrol alt boyutları ile paralel bir şekilde günümüzde anne ve babası tarafından ihmal ve istismara uğramış, şiddete maruz kalmış, anne babasından veya bakım vereninden uzun süre ayrı kalmış, yakınların ölümüne tanıklık etmiş birçok çocuk vardır. Bu tarz yıkıcı yaşam olayları bireylerin kendini toplama gücünü etkileyebilmektedir. Kendini toplama gücü düşük bireylerin de romantik ilişkide kendilik değerlendirmeleri kendini toplama gücü yüksek bireylerden farklılaşabilmektedir.

Literatürdeki çalışmalar yapılan çalışma ile benzer bir şekilde ebeveyn kabul red düzeyinin yetişkin romantik ilişkileriyle ve kendini toplama gücü ile ilişkisini ortaya koymaktadır. Ancak literatürde konunun bu yönüne yönelik çalışmaların azlığı tartışmayı kısıtlamaktadır. Ancak kanıtlanmış bu hipotezler yakın çalışmalarla şu şekilde desteklenebilir;

Parmar ve Rohner (2005) yaptıkları çalışma ile Hindistan'da üniversite eğitimine devam eden gençlerin algıladıkları ebeveyn kabul reddi ile psikolojik uyumlarının ve eşlerinden şimdi algıladıkları kabul reddin ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Serbest(2010)'un üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışma sonucunda anne ve baba kabulünün yılmazlık düzeyine etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Halisdemir (2013) çalışmasında algılanan ebeveyn kabul reddinin psikolojik iyi oluş düzeyini geniş bir etki büyüklüğüyle açıklayabildiği görülmüştür. Babuşçu (2014) 'nun çalışmasına göre çocukluğa ilişkin algılanan ebeveyn kabul-reddi ile evlilikteki eş kabul-reddi anlamlı derecede ilişkili bulunmuştur.

Eryılmaz (2011)'in çalışmasına göre romantik yakınlığı başlatma belirleyicilerinden kendilik algısı, kendilik bilgisi ve duygusal ve bilişsel yakınlık boyutlarının beliren yetişkinlerin öznel iyi oluşlarını anlamlı düzeyde açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Kalkan ve Karadeniz-Özbek (2011)'in çalışmasına göre katılımcıların çocukluklarına dönük olarak algıladıkları duygusal istismar ve ihmalin flört kaygısının anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür. Gültekin (2011)'in

çalışmasında problemler karşısında etkili başa çıkma becerilerine sahip olmasını tanımlayan öğrenilmiş güçlülük değişkeninin, ebeveyn kabul-reddi ile psikolojik uyum arasındaki ilişkide aracı bir rol üstlendiği ortaya çıkmıştır.

Yakın eksenler üzerinde çalışılan bu araştırmalar ışığında ebeveyn kabul red kuramı, kendini toparlama gücü ve romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin birbiriyle ilişkisinin desteklenebileceği düşünülmektedir.

4.5. Cinsiyete Göre Romantik İlişkide Kendilik Değerlendirmesi

H8: Romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H0: Romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi cinsiyete göre farklılaşmamaktadır.

Elde edilen analizlerin sonucunda H0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna göre kadınlar ve erkekler arasında romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin ilişki doyumu, ilişki korkusu, içsel kontrol, dışsal kontrol, girişkenlik, odaklanma, izlenim ayarlama ve kendine güven alt boyutlarında anlamlı bir farklılık yoktur (Bakınız Tablo 3.20).

Benzer şekilde Büyükşahin'in (2005) çalışmasında romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin yalnızca "ilişkide dışsal kontrol" alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği, diğer alt boyutlarda anlamlı düzeyde farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Saraç, Hamamcı ve Güçray (2015) yaptıkları çalışmada cinsiyetin romantik ilişki doyumunu yordamadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca Özbiçer (2013) yaptığı çalışmada evlilik doyumunun cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

4.6. Cinsiyete Göre Ebeveyn Kabul Red Düzeyi

S.1 Algılanan ebeveyn kabul red düzeyi cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

Elde edilen analizlerin sonucunda kadınların babadan algıladıkları düşmanlık puanları ve babadan algıladıkları red düzeyleri) erkeklere göre anlamlı derecede düşüktür (Bakınız Tablo 3.21.).

Benzer biçimde Örün (2010), Ünübol (2011) ve Kabaoglu (2011) ve Kavak (2013) çalışmalarında genel olarak erkeklerin kadınlara göre babalarını daha çok reddedici algıladıkları sonucuna ulaşmışlardır. Salahur'un (2010) çalışmasında ise cinsiyetler arasında algılanan ebeveyn kabul reddi bakımından yapılan karşılaştırmada, yalnızca baba formunun ayrışmamış red alt boyutunda farklılık elde edilmiştir.

Sonuçlar Eryavuz (2006) ve Salahur (2010) çalışmalarının sonuçlarından farklılık göstermektedir. Eryavuz'un çalışmasında (2006), kadın ve erkekler arasında algılanan anne baba kabul ve reddi bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu farklılıkların çalışmanın gerçekleştirildiği dönemlerin farklı olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

4.6.Sonuç ve Öneriler

Araştırmadan elde edilen temel sonuçlar şu şekilde özetlenebilir,

Anneden algılanan sıcaklık ile girişkenlik alt boyutu arasında negatif yönde, anneden algılanan düşmanlık ile ilişki korkusu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Anneden algılanan sıcaklık arttıkça romantik ilişkide girişkenlik azalmaktadır. Anneden algılanan düşmanlık arttıkça romantik ilişki korkusu da artmaktadır.

Anneden algılanan düşmanlık ile kendine güven ve girişkenlik alt boyutları arasında ve anneden algılanan ihmal ile ilişki doyumu ve kendine güven arasında negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Anneden algılanan düşmanlık arttıkça romantik ilişkide kendine güven ve romantik ilişkide girişkenlik azalmaktadır. Anneden algılanan ihmal arttıkça romantik ilişki doyumu ve romantik ilişkide kendine güven azalmaktadır.

Anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin ilişki korkusu alt boyutunda pozitif yönde; anneden algılanan kabul red düzeyi ile kendine güven ve girişkenlik alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı ilişki vardır. Anneden algılanan red arttıkça ilişki korkusu da artmaktadır. Anneden algılanan red arttıkça romantik ilişkide kendine güven ve girişkenlik de artmaktadır.

Babadan algılanan sıcaklık ile romantik ilişkide kendine güven arasında negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Babadan algılanan sıcaklık arttıkça romantik ilişkide kendine güven azalmaktadır. Benzer şekilde babadan algılanan düşmanlık ile romantik ilişkide kendine güven arasında da negatif yönde, babadan algılanan ihmal ile romantik ilişki korkusu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Babadan algılanan düşmanlık arttıkça kendine güven azalmakta, babadan algılanan ihmal arttıkça romantik ilişki korkusu da artmaktadır. Babadan algılanan ihmal ile romantik ilişkide kendine güven arasında negatif yönde anlamlı ilişki vardır. Babadan algılanan ihmal arttıkça romantik ilişkide kendine güven azalmaktadır. Babadan algılanan ayrışmamış red ile romantik ilişkide kendine güven arasında negatif yönde anlamlı ilişki vardır. Babadan algılanan ayrışmamış red arttıkça romantik ilişkide kendine güven azalmaktadır. Babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin ilişki korkusu alt boyutları arasında pozitif ilişki vardır. Babadan algılanan red düzeyi arttıkça romantik ilişkide ilişki korkusu da artmaktadır. Babadan algılanan kabul red düzeyi ile ilişki doyumu ve kendine güven alt boyutları arasında negatif ilişki vardır. Babadan algılanan red düzeyi arttıkça romantik ilişki doyumu ve romantik ilişkide kendine güven azalmaktadır.

Babadan algılanan kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin odaklanma, izlenim ayarlama, dışsal kontrol, girişkenlik ve içsel kontrol alt boyutları arasında ve toplam ilişkide kendilik değerlendirmesi düzeyi arasında ilişki saptanamamıştır.

Anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toparlama gücü arasındaki ilişki incelendiğinde, anneden algılanan toplam ebeveyn kabul reddi ile kendini toparlama gücü arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Anneden algılanan red düzeyi arttıkça kendini toparlama gücü azalmaktadır.

Babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile kendini toparlama gücü aracı değişkeni arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Beliren yetişkinlerin babadan algıladığı red düzeyi arttıkça kendini toparlama gücü azalmaktadır.

Kendini Toparlama Gücü puanı ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin ilişki korkusu alt boyutu arasında negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Kendini toparlama gücü arttıkça ilişki korkusu azalmaktadır. Kendini Toparlama Gücü ile ilişki doyumu ve kendine güven, girişkenlik ve içsel kontrol alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır.. Buna göre kendini toparlama gücü arttıkça ilişki doyumu, kendine güven, girişkenlik ve içsel kontrol artmaktadır.

Anneden algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin alt boyutlarından; romantik ilişki korkusu, romantik ilişkide kendine güven ve romantik ilişkide girişkenlik arasındaki ilişkide kendini toparlama gücünün aracılık rolü olduğu saptanmıştır.

Babadan algılanan ebeveyn kabul red düzeyi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesinin alt boyutlarından; romantik ilişki korkusu, romantik ilişkide

kendine güven ve romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkide kendini toparlama gücünün aracılık rolü olduğu saptanmıştır.

Romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Algılanan ebeveyn kabul red düzeyinde ise cinsiyete göre anlamlı fark bulunmaktadır. Kadınların babadan algıladıkları düşmanlık düzeyleri ve babadan algıladıkları red düzeyleri erkeklere göre anlamlı derecede düşüktür.

Sonuç itibariyle beliren yetişkinlikte algılanan ebeveyn kabul reddi ile romantik ilişkide kendilik değerlendirmesi arasındaki ilişkide kendini toparlama gücü çok boyutlu ilişki ölçeğinin İlişki korkusu, kendine güven, girişkenlik, ilişki doyumu alt boyutları için aracılık rolüne sahiptir.

Bu durum ebeveynlerin kabul edici oluşlarının bireyin romantik ilişkide daha olumlu bir kendilik değerlendirmesine sahip oluşunu etkileyeceğini dolayısıyla da romantik ilişkinin olumlu yönde etkileneceğini düşündürmektedir.

Ebeveynlerin çocuklarının algılayacağı kabul/red algısı ile ilgili farkındalık yaşamaları ve kabul algılarını geliştirmeye dayalı ebeveynlik stilleri ile bireylerin yetişkinlik döneminde romantik ilişkilerinde kendilik değerlendirmelerini olumlu yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

Benzer şekilde kendini toparlama gücünü yükseltmeye dayalı bireysel eğitim programları da bireyin romantik ilişkide kendilik değerlendirmesini olumlu yönde etkileyebilir.

İleriki çalışmalarda bu çalışma daha geniş bir örneklem grubu üzerinden tekrarlanabilir. Bununla beraber bu çalışma evli çiftlere de uygulanarak

karşılaştırmalı bir çalışma yapılabilir. Ayrıca bu çalışmanın içerisinde yer alan kuramlar bağlanma kuramı, reddedilmeye dayalı incinebilirlik, ilişki doyumu ve araştırmanın sonuçlarında etkisini oldukça yüksek oranda gösteren Kendini Toparlama Gücü yönleriyle daha geniş şekilde de ele alınabilir.

5. BÖLÜM

KAYNAKÇA

Arnett, J. J. (2000). Emerging Adulthood: A Theory Of Development From The Late Teens Through The Twenties. *American Psychologist*, 55(5),469-480.

Arnett, J. J. (2004). *Emerging Adulthood: The Winding Road From the Late Teens Through the Twenties*. Madison Avenue, New York: Oxford University Press.

Arnett, J. J. (2006). Emerging Adulthood: Understanding the New Way of Coming of Age. J.J. Arnett ve J. L. Tanner (Ed.), *Emerging Adults in America: Coming of Age in the 21st Century içinde (3-21)*. Washington, DC.: American Psychological Association.

Arnett, J. J. (2007a). Afterword: Aging out of care- Toward realizing the possibilities of emerging adulthood. *The New Directions for Youth Development*, 113, 151-161.

Arnett, J. J. (2007b). The Long and Leisurely Route: Coming of Age in Europe Today. *Current History*, 130-136.

Arslan, H. (2010). *Algılanan Ebeveyn Kabul ve Reddinin Mizaç ve Karakter Özelliklerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Atak, H. (2005). Türkiye’de Beliren Yetişkinlik. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Aydın, G., & Gizir, C. (2006). Psikolojik Sağlık Ve Ergen Gelişim Ölçeği’nin Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 26 (3), 87-99.

Aydoğdu, T. (2013). Bağlanma Stilleri, Başa Çıkma Stratejileri İle Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Babuşcu, B. (2014). The Relationship Between Parental Acceptance-Rejection And İntimate Partner Acceptance-Rejection Among Married Individuals: Mediating Role Of Early Maladaptive Schemas [Abstract]. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. New York: Freeman.

Benard, B. (1991). Fostering Resiliency In Kids: Protective Factors In The Family, School, And Community.

Bircan, S., & Erden, G. (2011). Substance Abuse: The Family Related Risk Factors, Percieved Parental Acceptance-Rejection And Parenting Styles. *Çocuk Ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi/Turkish Journal Of Child And Adolescent Mental Health*, 18(3), 211-222.

Block, J., & Kremen, A. M. (1996). Iq And Ego-Resiliency: Conceptual And Empirical Connections And Separateness. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 70(2), 349.

Bulut, S., Doğan, U., & Altundağ, Y. (2013). Adolescent Psychological Resilience Scale: Validaty And Reliability Study. *Suvremena Psihologija*, 16, 21-32.

Büyüşahin, A. (2001). Yakın İlişki Kuran Ve Kurmayan Üniversite Öğrencilerinin Çeşitli Sosyal Psikolojik Etkenler Yönünden Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Büyüşahin, A. (2005). Çokboyutlu İlişki Ölçeği: Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16(2), 97-105.

Büyüşahin, A. (2006). Yakın İlişkilerde Bağlanım: Yatırım Modelinin Bağlanma Stilleri Ve Bazı Kişisel Değişkenler Yönünden İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Campbell-Sills, L., Cohan, S. L., & Stein, M. B. (2006). Relationship Of Resilience To Personality, Coping, And Psychiatric Symptoms In Young Adults. *Behaviour Research And Therapy*, 44(4), 585-599

Collins, W. A. (2003). More Than Myth: The Developmental Significance Of Romantic Relationship During Adolescence. *Journal Of Reserach Of Adolescence*, 13, 1-24.

Connolly, J., Craig, W., Goldberg, A., & Pepler, D. (1999). Conceptions Of Cross-Sex Friendships And Romantic Relationships In Early Adolescence. *Journal Of Youth And Adolescence*, 28(4), 481-494.

Çelen, H. N., Eren – Gümüş, A. & Z. Ç. Özcan (2008). Investigation of Relationship Between Turkish Adolescence Resilience and Domains of Self Perception“ EARA coungress, Torino, Sözlü bildiri.

Dost, M. T. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(22), 132-143.

Durak, M. (2002). Predictive Role Of Hardiness On Psychological Symptomatology Of University Students Experienced Earthquake Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erkan, S., Özbay, Y., Çankaya, Z. C., & Terzi, Ş. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Yaşadıkları Problemler Ve Psikolojik Yardım Arama Gönüllükleri. *Eğitim Ve Bilim*, 37(164).

Erözkan, A. (2004). Romantik İlişkilerde Reddedilmeye Dayalı İncinebilirlik Bilişsel Değerlendirme Ve Başaçıkma. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eryavuz, A. (2006). Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Kabul Veya Reddinin Yetişkinlik Dönemi Yakın İlişkileri Üzerindeki Etkileri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eryılmaz, A., & Atak, H. (2011). Investigation of Starting Romantic Intimacy in Emerging Adulthood in Terms of Self-Esteem, Gender and Gender Roles. *Educational Sciences: Theory & Practise*, 11(2), 595-600.

Eryılmaz, A., & Ercan, L. (2011). Beliren Yetişkinlikte Romantik Yakınlığı Başlatma Ve Algılanan Kontrol. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*,31(2).

Eryılmaz, S. (2012). Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik Sağlamlığı Yordamada, Yaşam Doyumu, Benlik Saygısı, İyimserlik Ve Kontrol Odağının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eryüksel, G. (1996). Anne-baba ve Ergen İlişkilerinin Problem Çözme İletişim Becerileri, Bilisel Çarpıtmalar ve Aile Yapısı Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Fuhrman, R. W., Flannagan, D. and Matamoros, M. (2009). Behavior Expectations in Cross-sex Friendships, Same-sex Friendships, and Romantic Relationships. *Personal Relationships*, 16, 575-596.

Furman, W. (2002). The Emerging Field Of Adolescent Romantic Relationships. *Current Directions In Psychological Science*, 11, 177–180.

Gizir, C. A. (2007). Psikolojik Sağlamlık, Risk Faktörleri Ve Koruyucu Faktörler Üzerine Bir Derleme Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*,3(28), 113-128.

Gökçe, B. (1993). Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik Güçlülük Ve Ruh Sağlığı Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Greene, R. R. (2002). Holocaust Survivors: A Study In Resilience. *Journal Of Gerontological Social Work*, 37(1), 3-18.

Güloğlu, B., & Kararımak, Ö. (2010). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı Ve Psikolojik Sağlamlık. *Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 73-88.

Gültekin, Z. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Anne-Baba Reddiyle Baş Etmeleri İle Denetim Odağı, Öğrenilmiş Güçlülük Ve Eş Kabul-Reddiyle İlişkinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Gürkan, U. (2006). Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin Yılmazlık Düzeylerine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Gürkan, U. (2006). Yılmazlık Ölçeği: Ölçek geliştirme, güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39(2), 45-74

Halisdemir, D. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşları, Kendini Affetme Düzeyleri Ve Geçmişe Yönelik Anne Kabul Red Algıları Arasındaki İlişkiler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Hamilton, S. F. ve Hamilton, M. A. (2006). School, work, and emerging adulthood. J.J. Arnett ve J. L. Tanner (Ed.), *Emerging Adults in America: Coming of Age in the 21st Century içinde* (257-277). Washington, DC.: American Psychological Association.
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52 (3), 511-524.
- Hazan, C., & Shaver, P.R. (1994). Attachment and an organizational framework for research on close relationships, *Psychological Inquiry*, 51-22.
- Haugen, T., Welsh, D. P. ve McNulty, J. K. (2008). Empathic Accuracy and Adolescent Romantic Relationships. *Journal of Adolescence*, 31, 709-727.
- İmamoğlu, S. (2008). Genç yetişkinlikte kişilerarası ilişkilerin cinsiyet, cinsiyet rolleri ve yalnızlık algısı açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Jensen, L. A., Arnett, J. J., Feldman, S. S., & Cauffman, E. (2002). It's Wrong, But Everybody Does It: Academic Dishonesty Among High School And College Students. *Contemporary Educational Psychology*, 27(2), 209-228.
- Kalkan, M. (2010). Ergen Romantik İlişkilerinde Duygusal İstismar, Fiziksel İstismar Ve Soruna Yönelmeye Adlerian Bir Bakış: Sosyal İlgi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(3), 242-247

- Kalkan, M., & Karadeniz-Özbek, S. (2011). Çocukluk Çağı Örselenme Yaşantıları Ergenlerdeki Flört Kaygısını Yordar Mı. *Çocuk Ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 18, 35-44.
- Kan, M. L., & Cares, A. C. (2006). From 'friends With Benefits' To 'going Steady': New Directions In Understanding Romance And Sex In Adolescence And Emerging Adulthood. *Romance And Sex In Adolescence And Emerging Adulthood: Risks And Opportunities*, 241-258.
- Kararımk, Ö., (2006). Psikolojik Sağlamlık Risk Faktörleri ve Koruyucu Faktörler, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, III, 26, 129-139.
- Kararımk, Ö., & Siviş-Çetinkaya, R. (2011). Benlik Saygısının Ve Denetim Odağının Psikolojik Sağlamlık Üzerine Etkisi: Duyguların Aracı Rolü. *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal*, 4(35), 30-43.
- Karavardar, G. (2010). Psikolojik Yıldırma İle Bazı Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki. *E-Journal Of New World Sciences Academy*, 5 (3), 212-233
- Karpat, V. (2010). Eşi Alkol Bağımlısı Olan Ve Olmayan Kadınların Anne-Baba Kabul Reddi, Psikolojik Uyum, Eş Kabul-Reddi Ve Eşler Arası Çatışma Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kavak, G.(2013). Üniversite Öğrencilerinde Ebeveyn Kabulü İle Psikolojik Uyum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, . Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Kazarian, S. S., Moghnie, L., & Martin, R. A. (2010). Perceived Parental Warmth And Rejection In Childhood As Predictors Of Humor Styles And Subjective Happiness. *Europe's Journal Of Psychology*, 6(3), 71-93.
- Khaleque, A. ve Rohner, P.R. (2001). Reliability of the perceived parental control scale: A meta analysis across ethnic groups. Center of Parental Acceptance and Rejection, School of Family Studies, University of Connecticut.
- Khaleque, A. ve Rohner, P.R. (2002). Perceived parental acceptance-rejection and psychological adjustment: A meta-analysis of cross cultural and intracultural studies. *Journal of Marriage and the Family*, 64, 54-64
- Kılıç, E. Z. (2012). Ergenlerde Şiddet Kullanımı: Bireysel Ve Ailesel Etkenler. *Nöropsikiyatri Arşivi*, 49, 260-265.
- Leung, C., Moore, S., Karnilowicz, W., & Lung, C. L. (2011). Romantic Relationships, Relationship Styles, Coping Strategies, And Psychological Distress Among Chinese And Australian Young Adults. *Social Development*, 20(4), 783-804.
- Marchand-Reilly, J. F. (2012). Attachment Anxiety, Conflict Behaviors, And Depressive Symptoms In Emerging Adults' Romantic Relationships. *Journal Of Adult Development*, 19(3), 170-176.
- Markiewicz, D., Lawford, H., Doyle, A. B., & Haggart, N. (2006). Developmental Differences In Adolescents' And Young Adults' Use Of Mothers, Fathers, Best Friends, And Romantic Partners To Fulfill Attachment Needs. *Journal Of Youth And Adolescence*, 35(1), 121-134.

Moore, S., Leung, C., Karnilowicz, W. and Lung, C. (2011). Characteristics and Predictors of Romantic Relationships in Late Adolescence and Young Adulthood in Hong Kong and Australia. *The Australian Psychological Society*, 1-10.

Moss, B. F. and Schwebel, A. J. (1993). Defining Intimacy in Romantic Relationships, *Family Relations*, 42(I), 317.

Odacı, H. (1994). Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yalnızlık, Benlik Saygısı Ve Yakın İlişkiler Kurabilme Düzeylerinin Ve Bu Düzeyler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Otlu, B. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Depresyon Düzeyleri Ve Aile İşlevleri: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Örneği, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 30-35.

Öğülmüş, S.. (2001). Bir Kişilik Özelliği Olarak Yılmazlık. I. Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu: Nedenler ve Önleme Çalışmaları, Ankara (29-30 Mart).

Özcan, B. (2005). Anne-Babaları Boşanmış Ve Anne-Babaları Birlikte Olan Lise Öğrencilerinin Yılmazlık Özellikleri Ve Koruyucu Faktörler Açısından Karşılaştırılması. A.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Önder A. ve Gülay H.,"Annelerin Kabul Red Düzeyi İle Çocuklarının Empati Becerisi." *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 22.22 (2007): 23-30.

Öngider, N. (2006). Evli ve Boşanmış Ailelerde Algılanan Ebeveyn Kabul Reddinin Çocuğun Psikolojik Uyumunu Üzerindeki Etkileri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özbiçer, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Duyusal Zeka Düzeyleri ile Romantik İlişki Doyumları ve Eşlerinin İlişki Doyumlarına Yönelik Algıları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özdemir, K. (2006). Romantik İlişkilerde Kendini Ayarlama: Prototip Analiz Yöntemiyle İlgili Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Özyavru, N.Ç. (2008). İlköğretim ve Lise Öğrencilerinin Ağabey ve Ablalarıyla İlişkide Algıladıkları Kabul Reddin Anne-Baba Kabul Reddi, Psikolojik Uyum, Aile-İçi Çatışma ve Eş Kabul Reddi ile İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Paley, B. P., Conger, R. D., & Harold, G. T. (2000). The Role Of Parental Affect And Adolescent Cognitive Representations Of Parent-Child Relations In The Development Of Adolescent Social Functioning. *Journal Of Marriage And The Family*, 62, 761-776.

- Pettingill, S.M. ve Rohner, R.P. (1985). Korean-American Adolescents' Perceptions of Control, Parental Acceptance-Rejection and Parent-Adolescent Conflict. In I. R. Lagunes, & Y. H. Poortinga (Eds.), *From a Different Perspective: Studies of Behavior Across culture*. Lisse: Swets & Zeitlinger.
- Prager Cj, Buhremester D. (1988) Intimacy And Need Fullfilment In Couple Relationships. *JSoc Pers Relat* 1998; 15:435-470.
- Rohner, R.P. (1975). *They Love Me, They Love Me Not: A Worldwide Study of the Effects of Parental Acceptance and Recetion*. New Haven, CT: HRAF Press.
- Rohner, R.P. (1980). Worldwide tests of parental acceptance-rejection theory: An overview. *Behavior Science Research*, 15, 1, 1-20.
- Rohner, R.P. (1984/1999) *Handbook for the Study of Parental Acceptance and Rejection*. Center for the Study of Parental Acceptance and Rejection, University of Connecticut at Storrs.
- Rohner, R.P. (1986). *The Warmth dimension: Foundations of parental acceptance rejection theory*. Newbury Park, CA: Sage Publications, Inc.
- Rohner, R.P. (1994). *Patterns Of Parenting: The Warmth Dimension In Worldwide Perspective*. In W.J. Lonner & R.S. Malpass (Eds.), *Readings In Psychology And Culture*. Needham Heights, MA: Allyn And Bacon, Inc.
- Rohner, R.P. (1998). *Father Love And Child Development: History And Current Evidence*. *Current Directions In Psychological Science*, 7, 157-161.

- Rohner, R.P. (1999). Acceptance and rejection. In D. Levinson, J. Ponzetti & P. Jorgensen (Eds.), *Encyclopedia of Human Emotions*. New York: Macmillan Publishing.
- Rohner R.P. (2000). Glossary Of Significant Concepts In Parental Acceptance-Rejection Theory. (Online at Babylon.com)
- Rohner, R.P. (2001). Reliability and validity of the Intimate Partner Acceptance-Rejection Questionnaire. Manuscript in preparation, Rohner Center for the Study of Parental Acceptance and Rejection, School of Family Studies, University of Connecticut.
- Rohner R.P. ve Britner, P.A. (2002). Worldwide mental health correlates of parental acceptance-rejection: Review of cross-cultural and intracultural evidence. *Cross- Cultural Research*, 36 (1), 16-47.
- Rohner, R.P. ve Brothers, S.A. (1999). Perceived parental rejection, psychological maladjustment, and borderline personality disorder. *Journal of Emotional Abuse*, 1, 4, 81-95.
- Rohner, R.P. ve Rohner E.C. (1981). Parental acceptance-rejection and parental control: cross-cultural codes. *Ethnology*, 20, 3, 245-260.
- Rohner, R.P. ve Veneziano R.A. (2001). The importance of father love: History and contemporary evidence. *Review of General Psychology*, 5 (4), 382-405.

Rothbard, J.C. ve Shaver, P.R. (1994). Continuity of attachment across the life span. In M.B. Sperling & N.H. Berman (Eds.), *Attachment in Adults: Clinical and Developmental Perspectives*. New York: Guilford Press.

Salahur, E. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Geriye Dönük Olarak Çocukluklarında Algılamış Oldukları Ebeveyn Kabul Veya Reddinin Yetişkin Bağlanma Biçimleri Ve Depresif Belirtiler İle İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Saraç, A., Hamamcı, Z., Ve Güçray, S. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Doyumunu Yordaması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43).

Stanley, S. M., Ragan, E. P., Rhoades, G. K., & Markman, H. J. (2012). Examining Changes In Relationship Adjustment And Life Satisfaction In Marriage. *Journal Of Family Psychology*, 26(1), 165.

Steinberg L. (2002). *Adolescence*, 6th Ed. New York, McGraw Hill,

Şirvan-Özen, D. (2009). Ergenlerde Anneden Algılanan Kabul/İlgi İle Benlik Algısı Arasındaki İlişki: Babadan Algılanan Kabul/İlginin Aracı Rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*, 12(24), 28-38.

Tanner, J. L. (2006). Recentering during emerging adulthood: A critical turning point in life span human development. J.J. Arnett ve J. L. Tanner (Ed.), *Emerging*

Adults in America: Coming of Age in the 21st Century içinde (21-55).
Washington, DC.: American Psychological Association.

Taşğın, E., & Çetin, F. Ç. (2006). Ergenlerde Major Depresyon: Risk Etkenleri, Koruyucu Etkenler Ve Dayanıklılık. *Çocuk Ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi*, 13(2), 87-94.

Tastan, N. (2013). Effect of father-child bonding on conflict resolution during emerging adulthood. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 41(8), 1339-1345.

Terzi, Ş. (2006). Kendini Toparlama Gücü Ölçeği'nin Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 3(26)

Terzi, Ş. (2005). Öznel İyi Olmaya İlişkin Psikolojik Dayanıklılık Modeli. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Terzi, Ş. (2008a). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılık ve Algıladıkları Sosyal Destek Arasındaki İlişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 3(29), 1-11.

Terzi, Ş. (2008b). Üniversite Öğrencilerinde Kendini Toparlama Gücü'nün İçsel Koruyucu Faktörlerle İlişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(35).

- Ünüböl, M. (2011). Üç Farklı Yaş Grubunda Ebeveyn Kabul-Reddi Ve Genel Psikolojik Uyumun İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Varan, A. (2003). EKAR Kuramı Değerlendirme Araçlarının Türkiye Güvenirlik Ve Geçerlik Çalışması. Yayınlanmamış çalışma, İzmir: Ege Üniversitesi, Psikiyatri Anabilim Dalı.
- Varan A. ve Eryüksel, G. (2004, Mart). Anneanneler, Anneler Ve Kız Torunlar: Türkiye’de Son Üç Kuşakta Anne Kabul-Reddi. XIV. Dünya Aile Terapisi Kongresinde sunulan bildiri, İstanbul.
- Varan, A. (2005). Relation Between Perceived Parental Acceptance And İntimate Partner Acceptance İn Turkey: Does History Repeat İtself?. *Ethos*, 33 (3), 414–426.
- Voegler, M. E. (2000). *Risk And Protective Factors Associated With Social Resilience In Homeless Youth*.
- Wagnild, G., & Young, H. (1993). Development and psychometric. *Journal of nursing measurement*, 1(2), 165-178
- Werner, E. E. (2004). Journeys from childhood to midlife: risk, resilience, and recovery. *Pediatrics*, 114(2), 492-492.
- Yavuzer, H. (1997) Çocuk Psikolojisi, İstanbul: Remzi Kitabevi

6. BÖLÜM

EKLER

6.1.Kişisel Bilgi Formu

Bu ankette elde edilen bilgiler bilimsel bir araştırma için kullanılacak olup, yanıtlarınız gizli tutulacaktır. Lütfen seçmek istediğiniz seçeneğin yanındaki paranteze (x) koyunuz. Vereceğiniz cevaplar için teşekkürler.

Esra İSLAM

Maltepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz

Kız ( ) Erkek ( )

2. Bölümünüz .....

3.Yaşınız.....

4.Sınıfınız 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( )

5.Anne ve Babanızın Durumu

- ( ) 1. Anne - baba sağ, birlikte
- ( ) 2. Anne - baba sağ, ayrı
- ( ) 3. Anne sağ, baba vefat etmiş
- ( ) 4. Baba sağ, anne vefat etmiş
- ( ) 5. Anne - baba vefat etmiş

6. Sizden Başka Kardeşiniz Var Mı?

Evet ( ) Hayır ( )

7. Annenizin Eğitim Durumu

1.İlkokul

2.Ortaokul

3.Lise

4.Üniversite

8. Babanızın Eğitim Durumu

1.İlkokul

2.Ortaokul

3.Lise

4.Üniversite

8.Şuan Kiminle Yaşıyorsunuz?

1.Yalnız yaşıyorum ( )

2.Ailemle beraber yaşıyorum ( )

3.Akrabalarımle yaşıyorum ( )

4.Yurtta yaşıyorum ( )

5.Arkadaşlarımla beraber yaşıyorum ( )

6.Partnerimle / sevgilimle / eşimle yaşıyorum ( )

7.Diğer .....

9.Şuanki Romantik İlişki Durumunuz Nedir?

1. ( ) ilişkim var

2.( ) sözlüyüm / nişanlıyım

3.( ) evliyim

4.( ) ilişkim yok

-İlişkinizin süresi (yıl ve ay olarak) .....yıl.....ay

10. Ebeveynleriniz Romantik İlişkinizden Haberdar Olur Mu?

Hayır

Yalnızca anneme söylerim.

Yalnızca babama söylerim

Her ikisine de söylerim

6.2. Ebeveyn Kabul Red Ölçeği Örnek Maddeler

6.2.1. Anne Formu

ANNEM	HEMEN HER ZAMAN DOĞRU	BAZEN DOĞRU	NADİREN DOĞRU	HİÇ DOĞRU DEĞİL
1. Benim hakkımda güzel şeyler söylerdi.				
2. Kötü davrandığımda bana söylenir veya beni azarlardı.				
3. Sanki ben hiç yokmuşum gibi davranırdı.				
4. Beni gerçekten sevmezdi.				
5. Neleri yapıp, neleri yapamayacağı mı kesin olarak anladığımdan emin olmak isterdi.				

6. Planlarımız hakkında benimle konuşur ve benim söyleyecekleri mi de dinlerdi.				
7. Onun sözünü dinlemediğim zaman beni başkalarına şikâyet ederdi.				
8. Benimle yakından ilgilenirdi.				
9. Dışarıya çıkacağım zaman, eve kesin olarak saat kaçta dönmem gerektiğini bana söylerdi.				

6.2.2. Baba Formu

BABAM	HEMEN HER ZAMAN DOĞRU	BAZEN DOĞRU	NADİREN DOĞRU	HİÇ DOĞRU DEĞİL
15. Benim için önemli olan şeyleri ona anlatabilmemi kolaylaştırırdı.				
16. Bana karşı sert davranırdı.				
17. Onun etrafında olmamdan hoşlanırdı.				
18. Birçok kuralın olması ve kurallara uyulması gerektiğine inanırdı.				
19. Bir şeyi iyi yaptığımda, kendimle gurur duymamı sağlardı.				
20. Hak etmediğim zaman bile bana vururdu.				

21. Benim için yapması gereken şeyleri unutturdu.				
22. Beni büyük bir baş belası olarak görürdü.				
23. Bana dilediğim kadar özgürlük tanırdı.				
24. Beni başkalarına överdi.				
25. Kızdığı zaman beni çok kötü cezalandırırdı.				
26. Sağlıklı ve doğru şeyleri yememe çok dikkat ederdi.				
27. Bir şeyi nasıl yapmam gerektiğini bana en ince ayrıntısına kadar söylerdi.				

6.3. Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Örnek Maddeler

	Benim için HİÇ uygun değil	Benim için ÇOKBİRAZ AZ uygun	Benim için uygun	Benim için OLDUKÇA A uygun	Benim için ÇOK uygun
Yakın ilişkilerde bir partner olarak kendime güvenirim.					
Sürekli yakın ilişkiler üzerine düşünürüm.					
Yakın ilişkilerimle ilgili çok fazla düşünürüm.					
Yakın bir ilişki içinde olma isteğim/güdüm çok fazla.					
Yakın ilişkiler kendimi sınırlı ve kaygılı hissetmeme neden olur.					
Yakın ilişkilerimle ilgili kendimi depresif /çökkün hissederim.					
Yakın ilişkilerim çoğunlukla şansa bağlı/tesadüfi olaylarla gelişmiştir.					
Başkalarının yakın ilişkilerim konusunda ne düşündüğüne aşırı önem veririm.					
Birisiyle yakın ilişkiye girmek beni biraz ürkütür.					

Yakın ilişkiyle ilgili gereksinimlerimin şu anki karşılanma biçiminden memnunum.					
Yakın bir ilişkide iyi bir partner olduğumu düşünüyorum.					
Yakın ilişkileri, başka her şeyden daha çok düşünürüm.					

6.4. Kendini Toparlama Gücü Ölçeği Örnek Maddeler

No	Madde							
3	Bir başkasından çok kendine güvenirim.	1	2	3	4	5	6	7
4	Bir şeylere ilgili olmak benim için önemlidir	1	2	3	4	5	6	7
8	Kendimle barışık biriyim	1	2	3	4	5	6	7
9	Zaman içinde birçok şeyi yapabileceğimi düşünürüm	1	2	3	4	5	6	7
10	Kararlı biriyim	1	2	3	4	5	6	7
12	İşleri zamanında yaparım	1	2	3	4	5	6	7
13	Disiplinli biriyim	1	2	3	4	5	6	7
16	Zor durumlarda, kendime olan güvenim bana güç verir	1	2	3	4	5	6	7
17	Zor durumlarda insanların genellikle güvenebileceği biriyim	1	2	3	4	5	6	7
18	Genellikle bir duruma değişik açılardan bakabilirim	1	2	3	4	5	6	7
20	Hayatımın bir anlamı vardır	1	2	3	4	5	6	7

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Esra İSLAM

Doğum Tarihi: 08.11.1991

Doğum Yeri: Kocaeli- İzmit

İLETİŞİM BİLGİLERİ

E-posta: esragurultapay@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

2014-2016: Maltepe Üniversitesi (Yüksek Lisans) Gelişim Psikolojisi / İstanbul

2009-2014: Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü / Trabzon

2005-2009: 24 Kasım Anadolu Lisesi / Kocaeli

1997-2005: Ulugazi İlköğretim Okulu /Kocaeli

STAJ YAPTIĞI KURUMLAR

2013: Kocaeli Üniversitesi Psikiyatri Bölümü Yatan Hasta Servisi (Stajyer Psikolojik Danışman)

2012 : Dumlupınar İlköğretim Okulu (Gözlem Stajı)

ÇALIŞTIĞI KURUMLAR

2014-2016 Şehit İshak Öztürk İlkokulu- Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen

2016- ... Yenimahalle Ortaokulu- Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen